ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 | To Europe:
half year...... 1.00 | per year...... $2.50
single copy.. .05 | half year...... 1.25

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
„СВОБОДА" („LIBERTY")
виходить кождого четверга
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік......... $2.00 | До Европи
на пів року 1.00 | на рік......... $2.50
поод. число .05 | на пів року 1.25

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 6-го падолиста 1913. Ч. 45. VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, November 6, 1913. N. 45.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАНЯ ГОЛ. УРЯДУ РУСКОГО НАР. СОЮЗА В АМЕРИЦІ

відбувшого ся на днях 9, 10, 11 і 12 вересня 1913 р. в місті Buffalo, N. Y.

(Дальше).

Липень 1913 р.

Посмертне по членах	12.650.00
Запомоги по женах (мужах) членів	400.00
Запомоги за каліцтва і нев. слабости	100.00
Сирітські части	500.00
Орган Р. Н. Союза	1.767.00
Нагорода голов. организатора	22.45
Платня Голов. Уряду	270.00
Адміністрація	222.05
Решта за пресу	7.850.00
За шафу до офісу Р. Н. С.	100.00
Засідане контр. комісії	311.47
Разом	24.192.97

Серпень 1913 р.

Посмертне по членах	8.057.50
Запомоги по женах (мужах) членів	1.200.00
Запомоги за каліцтва і нев. слабости	1.300.00
Сирітські части	1.554.92
Орган Р. Н. Союза	1.785.00
Нагорода гол. орг. за лип. і серп.	49.60
Платня Голов. Уряду	270.00
Адміністрація	222.95
За відзнаки Р. Н. Союза	800.00
„Свобода" за книги для від. Р. Н. С.	1.628.34
Просвітна Комісія Р. Н. С.	1.000.00
Бонди голов. урядників і урядників „Свободи"	124.00
Разом	17.992.31
Весь розхід від 1. серпня 1912 р. до 31. серпня 1913 р. есть	242.156.98

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Прихід від 1. серпня 1912 р. до 31. серпня 1913 був	237.548.93
З послідної XII. Головної Конвенції остало в касі	106.384.06
Весь прихід був	343.932.99
Розхід від 1. серпня 1912 р. до до 31. серпня 1913 р. був	242.156.98
Готівка з кінцем 31. серпня 1913 виносить	101.776.01
На позичках есть	22.000.00
Весь маєток Р. Н. Союза з днем 31. серпня 1913 р. виносить	123.776.01

З сего маєтку:

Фонд сирітський виносить	47.955.41
„ резервовий	51.333.75
„ бідних	9.961.81
„ шкільний	10.173.45
„ розпорядимий	4.351.59
Разом	123.776.01

На суму приходів за повисший рік зложились ось такі позиції:

За розмет вплинуло	223.430.63
За вступне, грамоти, відзнаки, чартери, печатки, платничі книжки і книги	8.995.79
Процентів	3.094.63
„Свобода" на сплату капіталу і процент від тогож	846.13
За адвертайзменти з календаря за 1913 р.	81.75
Звернено чеків назад до приходу на суму	1.100.00
Разом	237.548.93

На суму розходів за повисший рік зложились ось такі позиції:

Посмертних запомог по 121 членах виплачено суму	96.932.50
Запомоги по женах (мужах) членів за 52 померших	20.400.00
Запомоги 83 покалічених або невилічимо хорим	10.605.00
Сирітські части по 37 членах	16.355.65
„Свободі" за орган Р. Н. С.	21.354.30
Нагороди організаторської	582.26
Платня Голов. Уряду Р. Н. С.	3.510.00
Адміністрація Р. Н. С.	2.510.12
Засіданя контр. комісії і Голов. Екз.	2.110.57
Відзнаки конвенційні для делеґатів	162.50
Бонди Голов. Урядників Р. Н. С. і урядників „Свободи"	248.00
Видатки XII. Голов. Конвенції	12.886.94
Просвітна Комісія Р. Н. С.	2.000.00
„Рідна Школа" в Галичині	2.000.00
Календар за 1913 рік	3.981.90
„Свобода" за друки та книги для Р. Н. Союза	3.353.84
За „Лінотайп" для „Свободи"	3.359.00
За відзнаки для Р. Н. С.	2.400.00
За грамоти і чартери	880.00
На фонд ім. М. Січинського	500.00
За пресу до друкованя „Свободи"	9.850.00
За прибудову будинку під пресу	3.577.40
Архітект за пляни прибудови	105.00
За „стіл-файлерс" і шафу до офісів Р. Н. Союза	392.00
Адвокат за справи Р. Н. Союза	100.00
Випозичено на проперти на перший морґіч	22.000.00
Разом	242.156.98

КАСОВЕ СПРАВОЗДАНЄ РУСКОГО МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА

за час від серпня 1912 р. по конець серпня 1913 р.

ПРИХОДИ:

Серпень 1912 р.		
За місячні вкладки	442.99	
Разом		442.99
Вересень 1912 р.		
За місячні вкладки	407.04	
Разом		407.04
Жовтень 1912 р.		
За місячні вкладки	450.64	
Разом		450.64
Падолист 1912 р.		
За місячні вкладки	472.92	
Разом		472.92
Грудень 1912 р.		
За місячні вкладки	545.57	
Разом		545.57
Січень 1913 р.		
За місячні вкладки	465.88	
Процентів до 1. січня	170.53	
Разом		636.41
Лютий 1913 р.		
За місячні вкладки	528.19	
Додатковий процент до 1. січня	85.27	
Разом		613.46
Марець 1913 р.		
За місячні вкладки	615.95	
Разом		615.95
Цьвітень 1913 р.		
За місячні вкладки	571.07	
Разом		571.07
Май 1913 р.		
За місячні вкладки	628.57	
Разом		628.57
Червень 1913 р.		
За місячні вкладки	600.30	
Разом		600.30
Липень 1913 р.		
За місячні вкладки	702.19	
Процентів до 1. липня б. р.	297.05	
Разом		999.24
Серпень 1913 р.		
За місячні вкладки	678.33	
Разом		678.33
Весь прихід від 1-го серпня 1912 до 31-го серпня 1913 був		7.662.49

РОЗХОДИ:

Серпень 1912 р.		
Платня головних урядників	15.00	
Разом		15.00
Вересень 1912 р.		
Посмертних запомог виплачено	17.00	
Платня голов. урядників	20.00	
Разом		37.00
Жовтень 1912 р.		
Платня голов. урядників	20.00	
Разом		20.00
Падолист 1912 р.		
Платня голов. урядників	20.00	
Разом		20.00
Грудень 1912 р.		
Платня голов. урядників	20.00	
Разом		20.00
Січень 1913 р.		
Посмертних запомог виплачено	98.00	
„Свобода" за друки	180.50	
Платня голов. урядників	20.00	
Разом		298.50
Лютий 1913 р.		
Посмертних запомог виплачено	400.00	
Платня голов. урядників	20.00	
Разом		420.00
Марець 1913 р.		
Посмертних запомог виплачено	100.00	
Платня голов. урядників	20.00	
Разом		120.00
Цьвітень 1913 р.		
Платня голов. урядників	20.00	
Разом		20.00
Май 1913 р.		
Посмертних запомог виплачено	200.00	
Платня голов. урядників	20.00	
Разом		220.00
Червень 1913 р.		
Посмертних запомог виплачено	300.00	
Платня голов. урядників	20.00	
Разом		320.00
Липень 1913 р.		
Посмертних запомог виплачено	300.00	
Платня голов. урядників	20.00	
Разом		320.00
Серпень 1913 р.		
Посмертних запомог виплачено	200.00	
Платня голов. урядників	20.00	
Разом		220.00
Весь розхід від 1-го серпня 1912 до 31-го серпня 1913 був		2.050.50

ЗІСТАВЛЕНЄ:

Прихід від 1-го серпня 1912 до 31-го серпня 1913 р. був	7.662.49
З послідної XII. голов. Конвенції остало	16.712.46
Разом прихід був	24.374.95
Розхід від 1-го серпня 1912 р. 31-го серпня 1913 р. був	2.050.50
Готівка з кінцем 31-го серпня 1913 р. виносить	22.324.45

На суму приходів за повисший рік зложились ось такі позиції:

За місячні вкладки і відзнаки прийшло	7.109.64	
Процентів	552.85	
Разом		7.662.49

На суму розходів за повисший рік зложились ось такі позиції:

Посмертних запомог за 15 случаїв виплачено в сумі	1.615.00	
Платня урядникам	255.00	
„Свобода" за грамоти	180.50	
Разом		2.050.50

(Дальше буде).

К. Ясюнайтис.

Дїдусь.

Литовське оповіданє.

Я вертав ся з далекої мандрівки. До дому мав ще зо дві верстви, а був такий утомлений, що ледво волочив ногами; все таки було менї на серцї незвичайно добре і весело. Чарівна лїтгня місячна ніч мене так гарно настроювала.

Я нобачив наренїтї в місячному сяйві знайому собі хату.

— Тут напю ся води, відпочипу — подумав я собі.

Небавком я й знайшов ся перед низьким тином, вишукав ворота і ввійшов на мале обійстє.

У вікнах кімнати панувала пітьма, видко її мешканцї вже спали.

Але я одурив себе, бо побачив перед хатою дїдуся, що сидів на лавцї. Він підвів голову, як почув мої кроки, приглянув ся менї й промовив:

— А... се ви... я думав, що Бог зна хто...

— Ви ще не спите? — спитав я.

— Старість... У сьвітлицї важко... душно, нї віддихнути, нї ока зажмурити не можу цїлу ніч... А коли й здужаю заснути то тільки над ранком, як трохи похолоднїє.

Я попрохав старого дати менї води.

— Гаразд, гаразд, зараз винесу з хати... Зрештою, ось тут криниця, може собі наберете, студенїйша буде, — сказав старий, вказуючи рукою на похилений журавель.

Я послухав ради старого, вийшов за ворота до поблизької криницї, зачерпнув ведром води і з приємностю напив ся.

Потім я вернув на подвірє і сїв на лавцї поруч старого. Ми почали розмовляти про се і про те, згадуючи минувшину, панщину.

Так... страшні й тяжкі були то часи... — говорив старець і зітхнув. На його обличу відбила ся якась сумна, глибока задума.

— От і я одного разу вже мав закинений на шию стричок, — по хвили мовчанки промовив старець.

— О-о! Як се було дїдусю? — зацікавлений спитав я.

Старець почав вже був розповідати, коли вхопив його сильний кашель: по довгій хвилї заспокоїв ся й тягнув своє оповіданє:

— Так.. Я служив тодї у ґрафа К. городником. Ґраф, хотяй уже посивілий, був ще бадьорий, дужий, моторний мущина, а його дружина, о половину молодша, прекрасної, анґельської вроди жінка, якій не було рівнї в цїлій околицї.

Нам бідолахам нераз приходило ся обірвати від ґрафа, але инші пани були в сотеро гірші — катували своїх підданих часто до смерти.

Цїлими днями бував я занятий працею в городах або в садї та й не мав навіть часу на відпочинок. А серце заєдно тужило, Бог зна, длячого заєдно було неспокійне. Бо, бачите, пане, я не мав нї родичів, нї свояків, був сам один на сьвітї. Нераз менї розповідали старі люди, що мої родичі належали до иншого пана, який виміняв їх батькови нашого ґрафа за велику собаку. В недовгім часї старий ґраф приказав мого батька за якусь там провину засїчи на смерть. Мати небавом з розпуки умерла. Я вже їх не памятаю, був видко ще дуже малий, як вони розлучили ся з сим сьвітом. Тому саме й бувало менї так страшно сумно і тужно, що я нїколи в житю не мав з ким сердечно поговорити, кому звіритись і з ким потїшитись.

Не памятаю, відкіль я дістав звичайного песика, який до мене дуже привязав ся; тодї не був я уже такий самотний: мав товариша й друга.

Наша ґрафиня мала звичай лїтом вставати у досьвіта і проходжуватись по городї, коли ще сонїшне проминє не випило срібної роси. Нїчого в сїм не було би лихого, але вона, мій пане, ходила босо, з розпущеним волосем, у одній тільки сорочцї, а часом мала лише накинений на рамена шовковий шаль. Ті раннї проходки мали заховувати й піддержувати, а навіть побільшати вроду ґрафинї. Та й справдї, з кождим днем — здавало ся менї — була красша.

І проходжувала ся що рана ґрафиня по городї, та й щоби бодай раз засоромила ся! Я був звичайно занятий в городї і в часї її проходок не знав, що з собою робити, де хватити ся; до тої міри не міг освоїти ся з видом майже нагої жінки, що крутила ся менї перед очима. Але поволи, поволи я освоїв ся.

О, я був тодї молодий і дужий, я не міг байдужно глядїти на таке зрілище. А з другого боку, — покажеть ся ґрафиня, гарна мов райдуга і полонить та тягне очи в свій бік. Її лице ясне, з легка зарожевлене від раннього холоду, сьміяло ся весело до сьпіваючих птичок, сходячого сонця, цвитучих цьвітів і зелених дерев; синї очи розсилали наоколо блиски; її темне волосє, свобідно пущене, сягало майже до стіп. Ах, то волосє! воно найбільше її прикрашало. Тїло немов вилите, гнучке, ядерне й біле наче молода берізка; крізь прозоре окритє бачило ся, як її кріпочі, тверді груди сильно хвилювали й радували ся житєм.

Моя молода кров часто формально варила ся. Бог зна, що дало би ся, щоб тільки можна обияти ту на причуд гарну істоту, впивати ся в горячі уста, в ярки та блискучі очи, точені рамена... Нераз я собі мріяв: колиб я був на місци ґрафа, то який же тодї щасливий почував би ся, посїдаючи сю жінку!

Часто працюю, працюю, не дивлю ся зовсїм на ґрафиню, та й не тямлюсь, як мої очи впють ся в неї. Праця випадала з рук, нїщо не удавало ся. Само повітре пахнуло більше, як вона перейшла. І я полюбив город, по кім вона проходжувалась. Докладав всяких старань, щоби можливо прикрасити ті місця, щоб тільки їй було милїйше, лїпше.

Одного ранка працюю собі, як звичайно в городї. Появила ся й ґрафиня. Кругом весело, вся природа радїє. Ненароком, нї звідси нї звідти, знайшов я мій песик і неначе скажений напав на мою паню! Я напудив ся, аж менї граблї випали з рук, а ґрафиня почала плакати: „Ісусе! Маріє! ратуйте!” Налякала ся небога. Кинувсь я до неї, хопив пса на руки.

Ґрафиня блїда, як вже не зі страху, то певно зі злости, трусила ся немов лист осики.

— Чиє се стерво? — крикнула, кидаючись до мене.

— Моє, — кажу, здіймаючи шапку.

— Се твоє! Я ізза твоєї собаки не могти му навіть вийти на прохід до города! Ще тепер розхорію ся. Не дарую! Не дарую!... — і скоро побігла до палати.

— Ну — подумав я — буде тепер лазня, горяча лазня.

Взяв ся я до працї, але з рук менї все випадало, серце било нагально, а ноги угинались підімною.

З далека, через вікна палати плили до мене крики ґрафинї:

— Повісити, повісити! ненавиджу хамів! Як сьміє собака нападати на мене ґрафиню! Повісити, вивести далеко в ліс, щоби тут по нім анї слїд не остав ся! Повісити і стричок менї принести з шибеника!

Аж хрестити ся почав я, молитви відмовляти. А той город, по якому ґрафиня звикла була проходжуватись, не знаю чому, в сю мить менї ще красший став видавати ся, я ще більше полюбив сї стежки, вирівнані моєю рукою, сї дерева, яких майже кожду гїльку я знав.

Не уплило і чверть години — кличе мене до себе ґраф.

Щож робити, йду.

Дивлю ся, стоїть на ґанку з гарапником в руцї, а його лице таке лихе, таке страшне!

Почала мене проймати то студінь, то горяч на переміну.

— О, буде тут мій конець, — закрутило ся менї в голові.

Я здоймив уже з далека шапку та схилений покірно задержав ся о кілька кроків.

— Приступи близше, проклятий мужю! — кинув менї ґраф, тупаючи ногами.

Кров менї застигла в жилах.

— Як ти сьмів супроти моїх заказів держати собаку! Ти сам не варта доброї собаки! Чорти знають, чого вам це заманеть ся, чи тобі не доста, що тебе годую! Що буде, як моя жінка розхоріеть ся? Всї хами з усього сьвіта не варті її! Ти, мурґа, падло! — плюнув менї в очи ґраф, і як різне, як улущить гарапом!

Я почув гей би жар на обличу та весь обляв ся кровю з розтятого лиця. От, і тепер видно той знак.

Тут підніс дїдусь руку і показав пальцем на своє лице. Справдї, на правій щоцї біліла широка близна.

— Пізнїйше, —тягнув дальше старець по довгій хвилинї мовчанки, — ґраф призвав двох парубків, казав закинути посторонок на шию і повісити в лїсї. Хоч важке й самотне було моє житє, всеж таки жаль менї було розстати ся з сим сьвітом.

Вивели мене з двора. Ми відійшли з дві верстви. Милосердє почули мої хати до мене. Обмили водою з придорожного рова моє лице, сяк-так підвязали і повели дальше.

Всїм нам трьом було так важко на душі, сказати би, що й мої душі йшли разом зі мною на смерть. За цїлу дорогу не промовив нїхто з нас нї одного слова.

Нараз чуємо — за нами тупіт: женеть ся хтось конем. Обзираємо ся — гонить двірський парубчак. Підлетів до нас і каже:

— Тимку, ґрафиня змилувалась, велїла тебе не вішати, тільки замість тебе твого пса, але наказала, щоби твоя нога не постояла на двірській землї. Іди, куди хочеш, не показуй ся більше.

Я не знав, чи маю радувати ся.

Попращав ся я з ними і помандрував, куди мене очи вели.

— Ой, тяжко нам було сердегам, тяжко!

Сим зітханем закінчив дїдусь своє оповіданє і важко понурив голову. На його лици малювались невеселі гадки, болїсні спогади.

Хто зна, про що він думав, чи про гарну ґрафиню, чи про той город, який так полюбив завдяки тій красній панї, чи вреннтї про тяжкі лїта страшної неволї — панщини? І менї самому стало на души сумно і важко.

Ясний місяць на небі заснували легесенькі хмарини. Я встав.

— Прощавайте батьку, — звернув ся я до старця: — час менї до дому.

— Прощавайте, — тихо відповів.

Я опустив подвірє, вийшов на дорогу. Десь, в селї у сусідів, піяли півнї, конала коротка лїтня ніч.

Переклав **Іван Радиславич.**

Сава Чернецький.

Жіночий язик.

(Індіянська казка).

I.

Коли Великий Дух сотворив першого Індіянина, не хотів создати для него жінки.

Нехай — мовляв — живе і множить ся як цьвіти небесні, як премногі трави і дерева. Жінка доводити-ме його до гріха тай бунтувати против мене.

І жив перший Індіянин на землї без товаришки житя. Не знав радощів нї жури, грижі нї сварки, плачу нї крику, якими так щедро надїляють нас наші супруги.

Мимо сего не був щасливим. Самотність пригноблювала його, скука затроювала житє. Навіть краса сьвіта сего перестала його займати на прикінци, бо не мав з ким подїлитись своїми вражінями і переживанями. Почав проте чахнути і вянути, неначе цьвітка від морозів.

Бачив се Великий Дух, знав душевний настрій людини і милосерде дунуло з Його божеського серця. Являєть ся тодї перед чоловіком з запитом, чого бажає душа його.

— Господи — одвічає чоловік — я скучаю.

— Знаю і бачу, та яка причина сьому?

— Ти не дав менї всего вдоволеня, чим так щедро надїлив прочі живучі єства...

— Що через се хочеш сказати?

— О, Господи, се-ж просте! Гляди, олень має ланю, лев львицю, голуб голубку, без якої не може жити, а я не маю собі пари. Саме тому й не достає менї вдоволеня.

Великий Дух призадумав ся. Схилив голову на груди, а вся природа затихла, щоби не перешкодити Його творчим думкам.

— Добре — прорік по хвилї — дам тобі жінку. Обдарую її красою, щоби тобі подобалась, хитрощами, щоби тебе держала при собі, мягким серцем, щоби жалїла тебе, терпеливостю і любовю, щоби виховувала рід людський, і примхами, щоби ти її бояв ся. Не дам їй лише я з и к а, щоби словами не кусила тебе до гріха і не юдила против мене.

По словах Великого Духа слїдували дїла. Він вступив до віґваму (шатро) першого Індіянина, позбирав там з кутів павутиння, тай зробив з него кульку. Опісля набрав пороху з землї і почав ним посипати її, вимовляючи якісь чудотворні слова. Наслїдком сего кулька рушала ся, більшала, горіла, жарила ся і гасла, прибирала ріжні форми, перемінялась в плазів і зьвірів ріжного рода, а вкінци вибухла у великий стовп диму. З того стовпа вискочила прекрасна дївчина, яка усьміхом почала манити до себе мужчину.

— Вона твоя — сказав тепер Великий Дух до першого Індіянина — бери собі її

Сей кинув ся було на колїна, щоби подякувати Создателю за Його безмежну доброту і ласку, але Великого Духа не було вже у віґвамі. Осталась лише гарна жінка зі своїм чарівним усьміхом

II.

Перший Індіянин почав тепер жити зі своєю жінкою. Перестав скучати, не почував себе більше самотним і був щасливим, дуже щасливим.

Прийшов опять до сил, на ново полюбив природу, а житє віднскало в него давний чар. Не завидував більше живим єствам, які жили в парі, бо і він не був без пари. Впрочім він тепер не мав навіть часу придивляти ся житю птахів і зьвірів не волочив ся більше по лїсах та степах серед дикої природи. Найрадше сидів у своїм віґвамі і любував ся своєю без'язикою жінкою. Вона не радо виходила із віґваму, щоби не умучитись ходом або не обгоріти на сонцї. Його також всегда вміла задержати при собі. Найчастїйше винаходила для него яку небудь роботу: велїла товчи оріхи, лупати насїня, робити для неї одїця з гарного піря то що. А він все був слухняним, нїколи не нарікав на свою нову долю. Радий був що не мучила його самотність і не жерла скука. Тепер мав чим заповнити ті порожнечі, які добивали його в самітнім житю. Байдужним було для него, що жінка була німою. Він міг висказати перед нею всї вражіня і почуваня, радість і смуток, а о більше йому не ходило.

Та прийшов час, що калїцтво жінки вразило його.

Сталось се тодї, коли їм вродив ся перший син. Чоловік бачив, як вона безмежно любить свою дитину, як словами бажалаб висказати вражіня і переживаня, гордощі і надїю, радість і любов матери. Не могла одначе промовити. Виражала се тільки рухами, очима і виразом лиця. Він помітив її муку і вперве подумав, що вона нещаслива.

— Великий Дух заподіяв їй кривду, що не надїлив мовою — думав тепер часто. Кромі того скривдив також мене і мого сина, бо вона не може бесїдувати з нами. І чим більше призадумував ся над сею справою, тим дужче чув ся покривдженим. Де далї, не міг вже про нїчого иншого думати, а вкінци став почувати себе найнещасливійшим в сьвітї. На добавок і сама жінка доливала оливи до вогню, бо в одно давала йому зрозуміти, що бажалаб позбутись німоти.

На своє горе він не був в силї помогти їй, наслїдком чого його розпука не мала границь, їла йому серце, випивала мозок, затроювала кров. І був би зівяв, наче цьвітка на морозї, як би в послїдній хвилї не пригадав собі безмежну доброту Великого Духа. Вдам ся до него — сказав до себе — Він є всемогучий. Може творити, може й направити; покарав, то чейже помилує.

Іде отже шукати Великого Духа, призабувши, що Він не слуга чоловіка. Шукав день, другий і третий, але без успіху. Перейшов лїси, поля, луги і гори, та не знайшов Його. Глядів на небо, та воно було так високо, що людинї годїб дістати до него. Змучений і знесилений упав тодї на колїна і почав щиро молитись. Молив ся серцем і душею, благав Всемогучого о ласку, а його молитва розходилась по лїсах і полях, по лугах і горах. Поплила навіть до неба і зупинилась перед престолом Великого Духа. До Його божого серця завитало милосерде і в друге явив ся перед лицем чоловіка.

— Чого бажає душа твоя? — запитав батьківським голосом.

— О, Творче, відповів перший Індіянин, німота моєї супруги дїлає мене дуже нещасливим...

— Чи-ж я не казав ще, заки сотворив її для тебе, що вона буде німою? Ти тодї не противив ся.

— Я не знав і не міг знати, яким цїнним скарбом є для нас людська мова. Тодї, кромі мене, не було більше людий на сьвітї.

— Правда, що ти не міг знати, але й тепер не знаєш гаразд, чого бажаєш.

— Знаю, о Господи, тепер знаю дуже добре! Надїли язиком мою жінку, прошу дарувати їй мову.

— Чоловіче, жадаєш неможливого — загремів грізний голос Великого Духа, а на Його чолї появилась хмара гнїву. — Я не надїлив її даром мови для твого власного добра. Впрочім жінцї з її вдачею зовсїм не потрібно язика.

— О, Господи — закликав чоловік з розпукою — зі сльозами молю Тебе: даруй їй язик! Вона не в силї розмовитись зі мною способом внешних творів, висказатись зі всего, що почуває у души, розказати про свої болї і радість. Бувають навіть хвилї, що менї здаеть ся, начеб вона була єством низшого рода. Бо задля чогож — думаю собі — жінка має бути рівною менї, коли Ти дав менї мову а не їй. В такім случаю малпа і собака, сорока і ворона, миш і глиста земна суть менї рівними... Як все те роздумаю собі, то не маю охоти жити. Хочеть ся вмерти, як вмирає сино-жовтий пташок, якого я зловлю у лїсї і зачиню у клїтцї. — Тож благаю Тебе іще раз, скороти мої муки — дай їй язик!

Чоловік розплакав ся тепер, неначе дитина і крізь сльози все повторяв: — даруй їй язик або позволь менї вмерти, як маленькій сино-жовтій пташинї!

Великий Дух мовчав. Зате хмара гнїву щезла з Його чола, а на лици проявилась доброта й рішучість. Вкінци промовив:

— Вмерти я тобі не позволю, бо ти призначений на прабатька многих індіянських племен, але твоя перша просьба буде вволена. Н а й ж і н к а д і с т а н е я з и к. Знай одначе, невдячний чоловіче, що її язик буде задовгий і за острий, стане найстрашнїйшим оружієм у неї. Своїм язиком спричинить вона мужеви богацько горя, іногдї затроїть цїле житє і ти ще нераз бажати меш, щоби вона його втратила... Та дарма. В мене також не проси зміни, бо я не хочу більше займатись твоєю справою. Іди в мирі і не гріши з приводу жіночого язика.

Чоловік метнув ся чим скорше до свого віґваму. Хотів було дізнатись, що казати ме жінка і дізнав ся швидко на своє горе...

На порозї стрінула його жінка лайкою. Сварилась і кричала цїлїсенький день, аж у вухах лящало. Прогадала йому все, чим її коли де не вгодив, виговорила, чим обидив, назвала найдосаднїйшими іменами і все іще не було сварцї кінця. Коли вже захрипла і змучилась, тодї плакала. Затихла аж в ночи, підчас сну, та на другий день розпочалось те саме.

Від тодї сварка і лайка не переводилась у віґвамі першого Індіянина так не переводить ся до наших днів. Де лише є жіночий язик, там не має справдїшного супокою.

КАЛЄНДАР.

ПАДОЛИСТ.

д. ст.	Дні	Руські сьвята
6	Четвер	Арети, Атан.
7	Пятн.	Маркіяна
8	Субота	**Димитрія Вел.**
9	Неділя	21. Нестора муч.
10	Понед.	Параскеви
11	Вівтор.	Анастазії
12	Середа	Зиновія і Зин.

НОВИНКИ.

З Америки.

Некрольоґ. Дня 1. с. м. номерла в Шамокін, Па., Анна Шаршонь, жінка гол. касієра Р. Н. Союза, п. Ал. Шаршоня, проживши 42 років. Осиротила мужа і четверо дітий. Бл. п. Анна, родом із Ставиші, пов. Грибів, Галичина, була доброю подругою та щирою помічницею для свого мужа, люблячою та печаливою матерню для своїх дітий і взірцевою патріоткою в місцевій руській громаді. Належала від 10-ти літ до Р. Н. Союза та до місцевого Сестрицтва сьв. Анни і дуже ревно та щиро занимала ся усіми справами сего жіночого товариства. Свої діти виховувала в релігійно-народнім дусї і защіпила в їх серцях горячу любов до свого обряду та до своєї народности. Похорони праведної Покійниці відбули ся в середу (5. с. м.). Опечаленому мужови і оставшим сиротам засилаємо сею дорогою щирі слова глубокого співчутя в їх тяжкім горю і желаємо їм витревалости і сили до перенесеня сеї невіджалуваної втрати. Нехай Бог потішить засмучену родину, а бл. п. Анні земля пером і вічна память!

— Страйки в Америці. Калумет, Міч. В Ред Джекет прийшло до нової борби між страйкуючими гірниками а міліцією і детективами. Робітники уряднли похід, в якім також богато жінок і дітий взяло участь. Копальняні сторожі враз з детективами напали на похід, з чого вивязала ся завзята борба. По стороні детективів, як також робітників є богато ранених.

Філядельфія, Па. З причини страйку кравців, який триває вже два місяці, дійшло до завзятої розправи між страйкуючими робітниками а скебами, в якій 19-літний скеб А. Каплян зістав застрілений. Поліція розігнала товпу і арештувала кільканайцять робітників, між ними також того, що застрілив Капляна.

Трінідат, Кол. Страйкуючі робітники силою усунули від праці сторожів з копальні Гестінґс. Під місцевостію Лудлов задержали робітники зелїзничий поїзд, який віз копальняних сторожів, та в кількох місцях ушкодили зелїзничий шлях, щоби поїзд не міг заїхати на місце призначеня. Страйкуючі робітники мешкають тепер під голим небом в провізоричних шатрах, бо компанія викинула їх з робітничих домів.

— Страшна катастрофа. В Dawson, N. M., повстала дня 23-го жовтня с. р. в копальні Stag Canon з невідомих причин експльозія ґазів, при чім 261 робітників утратило житє. Робітники, що в часї вибуху знаходили ся в копальні, працювали в глубині 4.000 стіп під землею. Копальня Stag Canon була взірцево уряджена і на два дни перед нещасливим випадком переводив в ній контролю державний інспектор копалень.

— Сталеві компанії зменшають працю. Звіт дирекції корпорації United States Steel Corporation в Шікаґо, Ілл., предложений на місячнім зїздї зазначує, що в сталевім промислї Злучених Держав запанував зменшений попит, в наслідок чого компанії мусять зредукувати продукцію. Такий стан буде тревати цїлу зиму; доперва з весною сподїють ся для сталевого промислу поліпшеня інтересів.

— Кілька цифр про переселенчий рух до Америки і Канади. Доси займав рік 1907 перше місце що до чисельної сили еміґраційного руху европейських переселенців до Злучених Держав. Однак еміґрація з Европи до Америки в біжучім році є так велика, що значно перевисшає еміґрацію з року 1907.

В протягу послїдного фіскального року (від 1-го липня 1912 до 30-го червня 1913) прибуло до Злучених Держав 1.197.000 европейських еміґрантів. З сего випадає на Росію 291.000, на Італію 265.500, на Австрію 137.250, на балканські держави 110.000, на Німеччину, Англію і Францію разом 85.000. Про еміґрацію до Канади в протягу послїдного фіскального року, який скінчив ся з 31. марта 1913, є відоме, що прибуло там 402.000 европейських еміґрантів: з сего припало на Англію 151.000, на Злучені Держави 139.000, на инші держави, (головно Австрія і Росія) 112.000 еміґрантів.

В протягу 8 перших місяців 1913 року прибуло до Америки через Бремену 168.608 людий, через Гамбурґ 84.192, через Антверпію 24.597, на Ротердам 37.844, на Трієст 27.225 еміґрантів.

Як великою є сего року заморська еміґрація з Австрії, доказують слїдуючі цифри. В протягу першої половини 1913 р. виїхало з Австрії до Злучених Держав 110.713 еміґрантів, підчас коли в такім самі часї минувшого року виеміґрувало до Америки лиш 75.000 австрійських переселенців. До Канади приїхало в перших 6 місяцях біжучого року близко 23.000 австрійських робітників.

— Вибори в Ню Йорку. В Ню Йорку відбуває ся тепер завзята виборча кампанія двох кандидатів на уряд майора міста, іменно McCall-а, члена демократичної партії, якого цїлою силою попирає сильна демократична орґанізація т. зв. Тамани, і Mitchel-а, кандидата републиканців, індепендентів і фузіоністів. Обі кандидуючі сторони ведуть за собою шалену аґітацію, при якій не щадять собі взаїмно найгірших закидів. Демократів поборює найбільше завзято бувший ґовернор нюйорського стейту Сульцер, якого завдяки демократам відсудив недавно державний трибунал від його уряду за поповнені полїтичні провини.

— Мексиканські вибори. В неділю, дня 26-го жовтня відбули ся в Мексико вибори президента. Як показало ся, вибори позістали без висліду тому, що ніякий з кандидатів не одержав вимаганих конституцією голосів. Виборці дуже мало інтересувались виборами, або цїлком не брали участи в голосованю. В місті Мексико, яке має 80.000 управнених до голосованя, заледви 10.000 горожан віддало голоси. Навіть теперішний президент Гуерта не голосував. Не задивує се отже нікого, колиб мексиканський конґрес, як се є до предвидженя, узнав вибори за неважні, через що теперішний президент силою фактів позістав би дальше при своїм уряді. З висліду мексиканських виборів найбільше невдоволений є уряд Злучених Держав тому, що вибори не спричинили в Мексику ніякої зміни полїтичної ситуації, а головно тому, що здискваліфікований в очах американського правительства презид. Гуерта, знова на непредвиджений час позістане при кермі. В послїдних днях повстало між Злученими Державами і Англією поважне непорозуміне з сеї причини, що по думці американського уряду, Англія своїм прихильним становиском проти през. Гуерти умисно старає ся обезсилити акцію американської політики.

— Аґітаційна подорож по Америці польського посла. Американсько-польські ґазети доносять, що вкоротці прибуде з Галичини до Америки польський посол І. Бойко. Посол до віденського парляменту і галицького сойму Бойко, знаний польський хлоп-патріот, відбуде свою подорож по тутешних польських оселях в цїлях народно-аґітаційних, як відпоручник найвисшої польської полїтичної орґанїзації, т. зв. „Комісії Тимчасової".

Зі старого краю.

— Галицька краєва господарка. В 1912 р. ухвалив сойм, що краєвий Виділ може затягнути в тім році 12 міліонів 465 тисяч корон позички. Та тоді трудно було роздобути гроший. Краєвий банк враз з кількома львівськими банками оферував краєвому Виділови 500 тисяч позички. З сего краєвий Виділ не скористав, лише затягнув позичку в висоті 127 тисяч на колодійську школу в Камінці струмиловій. Решту ухваленої позички мав ужити краєвий Виділ в 1913 році. Але тепер наступила ще більша грошева кріза. Тому краєвий Виділ і в сїм році позичив лиш 150 тисяч на 4½ процент на столярську школу в Станиславові. Инші потреби не були пекучі, отже дальших позичок краєвий Виділ не робив. На будову народних шкіл були призначені 2 міліони, але кр. Виділ видав на сю цїль лиш один міліон 300 тисяч. Верховоди краю сподїють ся, що тепер буде вже лекше на гроші і що аж тепер зможуть дістати позичку на цїлу ухвалену соймом квоту.

— Акцію проти „Кенедіен Пасіфік" взяв у свої руки шеф віденської поліції д-р. Шукарт. Ревізія, що попередила арештоване Альтамана, тревала у віденській репрезентації три дни. Кореспонденцію, сконфіскуваню в бюрі репрезентації та в приватнім помешканю Альтмана, перевезено до суду меблевими возами. З того вже можна зміркувати, як довго тревати-ме слїдство, в часї якого Альтмана і всїх співарештованих ледви чи випустять на вільну стопу з уваги на небезпеку утечі і змови. Віденська дирекція поліції зарядила урядове замкнене всїх бюр ґенеральної репрезентації. Рівночасно спинено рух у всїх філїях того товариства в цїлій Австрії. За сим спиненєм піде мабуть уневажнене концесії, яку уділено сему товариству. В дальшій акції протизаконного перевожуваня осіб, приналежних до військової служби, перевела поліція ревізії у віденських бюрах та по філїях вісьмох инших корабельних товариств, бо зі сконфіскованої в C. P. R. переписки вийшло, що для Сініяру працювали також инші бюра. Ревізії сї довели передовсїм до арештованя управителя бюра подорожи „Імператор" збаражського уроженця Александра Блявштайна. Властителем сего бюра є номінально російський підданий Антон Вайсман, та він віднаймив концесію Блявштайнови, який заняв ся ревно перевозом обовязаних до військової служби з Угорщини до Відня та доставою їх до бюр Сініяру. Блявштайн уладив ся дуже дотепно, бо збирав еміґрантів з Угорщини, перебирав їх в подорожні костюми та перевозив їх автомобілем на очах погранпчної комісії, яка вважала їх зажиточними прогульковцями. Арештовано також субагента Крайчіґа за фалшоване військових рут для еміґрантів, котрі на основі таких документів їхали в границях держави за третину ціни зелїзничих білєтів. Арештовано відтак агента Скрінґера, фризієра Ґебельса і його слугу Мізнера, котрі прямо правильно перепачковували переодягнених еміґрантів автомобілями з Угорщини в Австрію. За сю прислугу брали вони від еміґрантів по 150 кор. від особи. Притоку до акції проти львівської репрезентації дало арештоване еміґранта Крохмаля. Він був обовязаний до військової служби і не міг виїхати з Австро-Угорщини. Та помисловий аґент Айзнер прибрав його в московський кашкет та заосмотрив його в сфалшований російський паспорт і виcлав до Відня. Відти мав сей еміґрант виїхати через Антверпію, куди вже й вислано його гроші та тимчасом вискспедіювали його ошибочно до Трієсту і тут приловили його власти і почали дальші пошукуваня за фінґованими російськими еміґрантами, котрих головний контінґент становили наші селяни. Переселенців, які їхали без документів або з фалшивими документами, означувано в переписці Сініяра як „хорих".

— Угроруські церковні справи. Посьвячене гайдурожського епископа о. Стефана Миклошія відбуло ся перед 3 тижнями в Гайдурозї при співучасти крижевацького гр.-кат. епископа Юлія Дрогобецького і римо-кат. кошицького епископа Фішера.

Як доносять мадярські ґазети, пряшівським епископом на Угорській Руси по помершім два роки тому Івані Валію має бути іменований о. Александер Новак, 33 лїтний сьвященик, який тепер постійно перебуває в Римі.

— Самоубійство шпіона. До Волочиск приїхав зелїзницею якийсь чоловік, зодїтий по мужицьки. Що його поведене було підозріле для жандармерії, зона не пускала його з очий. Переконали ся, що чужинець оглядав далековидом околицю Волочиск, військові будинки, зелїзничий дворець, будинок цлового уряду, а потім робив фотоґрафічні знимки. Коли жандарми хотїли його арештувати, утїк чужинець та коли хотів вскочити до поїзду, що відїздив до Підволочиск, жандарми вистрілили кілька разів. Чужинець відповів на се револьверовими стрілами. Його поцїлила одна куля і коли побачив, що не виратує ся, встрілив ще двічи собі у висок і упав мертвий на землю. Сконстатовано, що він був переодїтий, носив перуку і мав при собі російські гроші. Тотожности не справджено, бо не найшли при нїм анї паперів анї документів. З лиця виглядав на інтелїґентного, около 30-лїтного чоловіка. Догадують ся, що се мусів бути шпіон.

— Наслїдки релїґійної забобонности. В Товмачи переходив попри польську бурсу жидівський похорон. Саме тоді дзвонили в бурсї на науку. Жиди почувши дзвінок, кинули небіщика на землю і серед крику почали тиснути ся до бурси і кидати камінями. Вибіг з бурси учитель Михайло Валїґура і почав успокоювати Жидів, але вони затягнули його між себе і потурбували. Для поясненя треба сказати, що у жидівських старовірів є пересуд, що коли мерці підчас похорону стрінуть дзвони, то він не сповине супокійна. Власти почали слїдство проти Жидів.

З широкого сьвіта.

— Буджет Росії. Державний буджет Росії на рік 1914 усталює державні звичайні доходи в великанській сумі 3 міліярдів 559 міліонів рублів. Звичайні розходи є означені квотою 3 міліярдів 303 міліонів так, що позістане надвишка в сумі 256 міліонів рублів. Найбільший видаток призначений на зелїзниці, бо 740 міліонів. На цїли міністерства війни є преліміноване квота 600 міліонів, а на воєнну фльоту 250 міліонів. По раз перший в історії Росії видатки міністерства просьвіти означено згдядно високою сумою 162 міліонів рублів.

— Звільнене Жидів від військової служби. Російське міністерство війни носить ся з наміром внести перед Думою законопроект, щоби Жидів цїлком звільнити від обовязку служби при російськім війську. За звільнене від військової служби кождий Жид має платити поголовний військовий податок. Свій намір мотивує міністерство війни тим, що Жиди не представляють для російської армії ніякої боєвої вартости, противно своєю нехітю до сповнюваня військових обовязків та революційною пропаґандою, вони тільки деморалїзують російських жовнірів.

— Болгарія і Австрія. Болгарські ґазети оголошують тепер урядовий документ, підписаний найвизначнійшими болгарськими полїтиками, з якого виходить, що на коронній раді, яка відбула ся безпосередно перед війною з Сербією і Грецією, всї провідники болгарських сторонництв поручили болгарському урядови, зачи розпічне воєнні кроки, забезпечити Болгарії свобідну акцію з боку Туреччини і Румунії та постарати ся о поперте Австрії. Болгарський уряд на чолї з королем Фердинандом сего не зробив, відлягаючи цїлковито підшептам російських дипльоматів. Болгарія має завдячити тільки Росії, що війну з Сербією і Грецією програла. Отже болгарські народні провідники жадають від короля, щоби свою будучу політику опер і повів на плятформі порозуміня з Австрією.

— Престольна промова короля Петра. Сесію сербського парляменту (скупштини) отворив король Петро престольною мовою. На вступі промови заявив, що вважає своїм сьвятим обовязком згадати про поляглих героїв, котрі рік тому на зазив короля ставили ся під прапорами і радо посьвятили свою молодість на жертвеннику вітчини. З гордостю згадує король, що не було одного Серба, який не сповнив би свого обовязку зглядом вітчини. Сербська армія освободила поневолених братів, усунула перешкоди, які були між Чорногорою і Сербією та отворила Сербії дорогу до двох морий, майже подвоюючи области держави, причім зачеркнула Сербії границї, котрі лише цар Душан переступив з верхів своєї могучости. Сей великий історичний успіх скріпить почутє національної сили в сербськім народі. Король дякує сим усїм, котрі причинили ся до сего, також само і великим державам, котрі спільно працювали для розвязаня задачі Сербії і всїм славянським народам та иншим цивілізованим народам за симпатії виявлювані сербській справі. Згадує, що Сербія разом з союзниками Чорногорою і Грецією мусїла почати боротьбу в обороні здобутої незавиcимости. До оборони перед болгарською перемогою причинила ся і Румунія згідно з признаваним нею принціпом рівноваги на Балкані. Наслїдком сеї солїдарної акції заключено вкінци мир в Букарешті. Король по скінченій війні проголосив анексію здобутих земель. Власне Сербія потребувала найбільше мира, щоби взяти ся до енерґічної культурної праці, коли зі сторони автономічної Альбанії нарушено сербські границї, що є доказом, що нова Альбанія не розуміє своїх сусїдських обовязків. Так наложено на Сербію нові жертви. Випадні запоряджeня позволили відперти неприятеля. Престольна промова вичислює програму праці і вкінци заявляє, що Сербія удержує приязні зносини з усїми иншими державами, а треба сподївати ся, що небавом навяжеть ся такі самі зносини з Туреччиною і Болгарією.

— Провідник робітників засуджений. Знаний провідник робітників J. Larkin, який викликав недавно загальний страйк всїх транспортових робітників з Ірляндії, зістав засуджений за підбурюване до розрухів на 7 місяців тяжкої вязниці.

— Здетронізоване короля. Державна Рада Баварії ухвалила внесок, щоби теперішного баварського короля Отона здетронїзувати, а проголосити королем Баварії його своякa, князя Людвіка. Король Ото є тяжко умово хорий так, що майже від часу вступленя на престол був лиш з імени королем, бо в дїйсности керму держави вів все в його заступстві котрийсь з його найблизших свояків.

— Дрібні робітничі вісти. В Австрії є 147 уній робітничих.

Федерація уній переплетчиків (інтроліґаторів) в Нїмеччині чиcлить 33 тисяч членів.

Унїйний союз дамських кравців в Злучених Державах має 69 тисяч членів.

З днем 1-го липня с. р. введено в Алясці 8-годинний час праці для копальняних робітників.

Фабрики полотна і сукон в Бразилії затрудняють 168 тисяч осіб.

В державі Ню Йорк знаходить ся 2500 робітничих уній.

Після нового права стейту Масачусетс, гірничі робітники не можуть довше працювати як 48 годин тижнево.

Гірничий промисл є в Злучених Державах по рільництві найбільшим підприємством. Затруднює 1.500.000 людий, а вартість гірничих продуктів виносить 2 міліярди долярів річно.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3. 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годне гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всі оголошеня (адвертайзменти) поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

ДЖЕРЗИСІТСЬКИЙ ДУХОВНИК.

В. 42. ч. „Свободи" подали ми без ніяких змін „Лист" джерзисітського пароха, о. Ал. Улицького, додаючи від себе тільки те, що було найконечнійше для пояснення змісту сего „Листа". З причин поданих низше ми приневолені заняти ся сим листом вдруге, а наших читачів просимо о вибачність, що занимаємо їх дорогий час приватними на око справами.

Отже згаданий „Лист", або инакше „Ґазета для всіх", вийшов з під пера о. Улицького. Він до авторства сего пашквілю щиро признав ся, та ще заявив цинічно, що зробив се на „фон" (сьміх, жарт). Постараємо ся доказати, що о. Улицький не мав ніякої рації робити собі на кошт других осіб такі несмачні „фони".

Ані редактор „Свободи", ані ніхто инший із зачіплених в тім пашквілю осіб не дали о. Улицькому найменшої нагоди до того, щоби він над тими особами мстив ся. Ми піддамо ся найострійшому осудови даного мирового суду, заплатимо на народні чи які инші добродійні цілі квоту $1000.00, коли о. Улицький дасть хочби найменші докази, що хтось із урядників „Союза" або „Свободи" підриває в якийнебудь спосіб його авторітет у місцевій руській громаді. Редактор „Свободи", котрого о. Улицький найбільше із всіх ненавидить, не мішаєть ся до ніякої політики в Джерзи Сіти, не уділяєть зовсім нікому, бо на се не позволяє йому час. Та о. Улицькому уроїло ся, що „Стикевич" копає під ним яму і змагаєть ся стати вождом у „його" громаді...

В тиждень по видаию свого універсалу в формі „небесного листа" мав о. Улицький дуже гарну проповідь у „своїй" церкві. Говорив на тему: „Панки від „Союза" і „Свободи", що побирають місячно по $600.00 пейди і обдирають бідний нарід". На другу неділю мав знов дуже гарне „казанє" про „хір під Мошком" і про брехливість „Свободи". Своїм парохіянам і парохіянкам заказав остро, щоб не важили ся ходити на сьпів до „Народного Дому" в Джерзи Сіти, бо инакше він усіх неслухняних овечок буде карати в той спосіб, що викричить їх імена публично в церкві. „Не вірте „Свободі" — мовив о. парох — бо вона пише неправду! Я вам вже говорив, що наш Преосьвященний Владика буде у нас гостити 9. новембра, а „Свобода" пише, що епископ буде на той час в Карнеґі. Не вірте „Свободі" ані її редакторови, але вірте мені, бо я ваш провідник і одинокий господар в своїй громаді!"

Ми не станемо переповідати тут проповідий джерзисітського духовника проти заряду „Союза" і „Свободи", а пояснимо лише коротко, о скільки „Свобода" провинила ся, висилаючи епископа на день 9. падолиста до Карнеґі... Отже карнеґійський парох прислав до „Свободи" оголошене, що Їх Преосьвященство Кир Сотер буде посьвячати церкву в Карнеґі дня 9. с. м. Відома річ, що редакція „Свободи" за ніякі адвертайзменти не відповідає, а тим меньше за адвертайзменти якихнебудь церковних торжеств. Чейже дотичний парох руської громади знає ліпше від редактора „Свободи", коли у него має бути посьвячене церкви... Карнеґійський парох у попереднім числі „Свободи" поправив свою оповістку на стільки, що змінив дату з 9-го на 16-го падолиста. Причина сеї зміни (чи може помилки) нам не відома і такі річи нас не обходять — а прецінь о. Улицький взяв описану справу за тему своєї проповіди і закинув „Свободі" брехню! Нехай же тепер здорово мислячі люди осудять, чи джерзисітський парох доріс до становища „одинокого господаря в своїй громаді", і чи такі його церковні проповіди принесуть відповідний пожиток повіреній йому пастві...

Ми вже доволі, може аж за богато, вибачали о. Улицькому, але дальше терпіти не думаємо. В обороні власної чести і в обороні тої інституції, котру заступаємо, а котра стоїть кісткою в горлі джерзисітського пароха, будемо приневолені подати до публичного відома усе те, що знаємо про духовну та громадянську діяльність о. Улицького. Тоді цілий наш загал мати-ме змогу переконати ся, хто властиво бере місячно $600.00 пейди і хто затуманює та обдирає наш бідний нарід... Найкоротша справа — удати ся з сим фантом на дорогу цивільного суду, але ми апелюємо наперед до тої безпосередної власти, котрій о. Улицький повинен підлягати. Апелюємо до нашого Владики Кир Сотера і просимо Його сю справу розслідити. Чи Владика поступки свого духовника оправдає, чи ні — не наше діло судити, але справедливости належить ся якесь задосить учинене. Нехай собі о. Улицький „ґаздує" у „своїй" церкві як знає і уміє, але нехай не провокує і не очернює невинних людий, та ще до того з церковної проповідниці. Всьо на сьвіті має свої границі, то чейже і зсілякі „фони" о. Улицького не можуть гревати до кінця сьвіта!...

Ми не жебраємо від нікого ніякої ласки, але в імя людскости просимо Вч. оо. Духовних, живучих близько Джерзи Сіти і знаючих добре свого собрата о. Улицького, щоби при нагоді сказали епископови усе те, що знають про діяльність джерзисітського пароха, а наш Владика нехай зарядить, що вважати-ме за потрібне, аби був сьвятий спокій.

„РУСЬКИЙ" ЧИ „УКРАЇНСЬКИЙ"?

Останний сшиток редаґованого д-ром Ст. Томашівським орґану нашого учительства середних і висших шкіл в Галичині „Наша школа" приносить статю, котру з уваги на інтерес порушеної справи подаємо тут передруком.

Богато старих і нових питань можна би порушити на порозі нового шкільного року, вкладаючи їх на серце то властям, то учителям, то батькам, то всій суспільности. Є між ними більше й менше пекучі, більше й менше дозрілі до розвязки. Сим разом даємо тут місце тільки одному многоважному питаню нашого національно-культурного житя, при розвязці якого школа мусить мати немаловажний голос. Маємо на думці остаточне упорядковане нашої національної назви в межах Австрії.

Вимовним символом національної незрілости нашого народу і доказом, що творене української нації в новочаснім розуміню покищо не закінчене, є той факт, що — не говорячи вже про ворогів нашої національної самостійности — у внутрі власного народного орґанізму, навіть межи найсьвідомійшими прихильниками її, нема повної згоди в уживаню одної спільної національної назви: раз ми „Українці" а нація наша „українська", то знов говоримо, читаємо і пишемо, що ми „Русини", а нарід наш „руський". Одні з нас уживають обох назв без розбору, инші виключно сеї або тої, та хоч ми звичайно дуримо себе тим, що тут, мовляв, ріжниця у зверхній формі а не у змісті, то таки ніхто не має відваги назвати сеї обставини користною для нашого національно-культурного житя. Очевидно з сего виходить для нас та некористь, що кладе нас позаду культурних націй Европи. Тому обовязком усіх, кому дорога національна справа, з цілою енерґією змагати до того, щоби ми раз уже вийшли із національного „стану творення" і поставили вже самих себе та цілий сьвіт перед „довершеним фактом". Такий обовязок лежить не лише на кождім сьвідомім горожанині, ним обтяжена й наша національна школа.

Такою передучорашною правдою, що стала анахронізмом в теперішних обставинах, є й традиційне уживане в наших школах термінів „Русин", „руський" зам. „Українець", „український", хоч серед української суспільности в Австрії принціпіяльних оборонців старої назви а противників нової дуже небогато.

Що наша школа законсервувала до сього часу терміни „руський", се річ зрозуміла. Та-ж не такі то давні часи, коли у галицьких школах знано лише дві національні назви: Поляк і Німець. Щойно тілько прилюдна школа у 2-ій половині XIX в. ввела нову назву: „Русин" і перетопивши її з конфесійного символу в національний, защіпила її широким кругам суспільности. Наслідком того було можливе повне й ясне племінно-культурне відмежоване від західних сусідів.

Все се було достаточне, доки національне житє нашого народу жевріло майже виключно в межах Австрії. Коли воно почало розвивати ся по безкраїх просторах між Бугом і Кубаню і звідти захоплювати своїми филями і нашу країну, виявив ся повний провінціональний характер утертої для нас назви, а що більше — вона спричинила непорозуміне і плутанину з близькою назвою сусідного народу, що задля сеї близькости імени має нахил уважати нас тільки незначною відміною свого власного національного орґанізму. З сеї то причини для 9 десятих частий нашого народу поза Австрією й Угорщиною у його змаганях до національно-культурної самостійности термін „руський" не то не придатний а просто шкідний. І тому ні одна майже проява національної сьвідомости за кордоном не послугувала ся й не послугує ся сим терміном як своїм національним, лише безупинно і без виїмка уживає ся там така назва, що не родить жадних сумнівів в жаднім напрямі — назва „Українець", „український".

І у нас, в міру того, як приймала ся і розвивала ся загально-національна сьвідомість без огляду на кордони, в почуваню неминучо потрібного культурного обєднаня всеї нації, ся нова назва знаходила щораз більше прихильників, так що сьогодня він здобув собі повне право горожаньства. Та з того, на жаль, виробив ся у нас в Австрії дуалізм у називаню нашого народу, піддержуваний головно школою й урядом, що постійно ще уживає лише давнійшого терміну. Поза тими урядовими інституціями мало у нашій суспільности таких, які радіб удержати давнійшу назву не тільки у нас в Австрії, а ще накинути її всій російській Україні. Се очивидно безвиглядна річ, що моглаб повести ся хиба одночасно з затратою національної окремішности наших закордонних братів. Тому то, коли ми бажаємо бути одною нацією, з одною мовою, то мусимо уживати одної тільки національної назви. Щоби се стало ся, потреба вже раз увести у школу й уряд одну загально-національну назву: „Україна", „Українець", „український", а давну полишити тим, чим вона була і є, себто історичною назвою.

Отсе й саме історичний характер назви „руський" є для декого важним арґументом за удержанем її й на дальше національної назви. Забувають одначе сі прихильники старовини, що й назва „Україна" мало що молодша історично, а до того має за собою рішаючу рацію сучасности. Закид, що походжене нової назви в основі своїй ґеоґрафічне й первісно обмежене на одну частину нашої етноґрафічної території, упадає, коли розважимо, що й стара назва, своїм походженем чужа й темна, язиково неправильна, була зразу привязана до невеликої території нашої землі, що мала зразу виключно політичний характер, а тепер у національно-культурнім розуміню держить ся на дуже незначнім просторі. Натомість назва „Україна" корінно своєрідна і просто символична і для історичної еволюції нашої нації, а що до свойого первісно ґеоґрафічного характеру має вона свою подібність у инших народів, що такою самою дорогою дійшли до національного імени.

Назва „руський" окрім сеї основної недогоди, що уживає її наш найбільший національний ворог, має ще ту немаловажну хибу, що вона цілими століттями давнійше і загально ще й тепер у нас та на Угорщині уживає ся в значіню конфесійнім, ідентичнім із понятєм гр.-кат. обряду. Отже „руське" і „польське", „руське" і „волоське", „руське" і „мадярське" уживає ся часто, серед простого народу навіть виключно, у розуміню: гр.-кат., р.-кат. обряд, унія і православе, словянський обряд і кальвіньство. Наслідком того стара назва є важною перепоною в національнім осьвідомленю тих кругів нашого народу в Австро-Угорщині, що не належать до гр.-кат. обряду, та робить майже неможливою народне зілляне тих чужинців иншої конфесії, що осідають на нашій землі. Зате назва „Українець", „український" виключає всяке непорозуміне в сім напрямі і задля того дуже добре і таки едино надає ся на національну назву.

З огляду на все те ми повинні в добрім розуміню загально народної потреби приспішити теперішний процес переміни нашої національної назви тим способом, що усунемо стару назву з сих місць, де вона доси уживає ся, себто зі школи й уряду, а на її місце заведемо новійшу, що запанувала виключно між російськими Українцями та має величезну більшість за собою серед сьвідомої части українського громадянства в Австрії.

Щоби не допустити до можливого непорозуміня, додамо, що не маємо на думці вимазувати імя „руський" з нашої історії. Ні, ми закликаємо лише до консеквентного уживаня теперішної назви для сучасного нам житя. Бо Володимир Великий буде таки руським князем, подібно як Марбор був ґерманським, Карло В. франконським а не німецьким володарем. В історії давнійших віків, в історії церкви, давнійшої літератури, розвою мови, навіть не так давного галицького національного відродженя старі назви будуть уживати ся завсігди без обмежень. Се була стара фаза нашого національного розвитку, тепер настала нова, а символом переміни служить нова назва. Так було з ріжними иншими народами, то й ми не мусимо добачувати в сім якусь ненормальність або знак національної меншевартости.

Мазури,
йдіть до східної Галичини!

Польські шовіністи тепер вже з тим не криють ся, що хотілиб цілком спольщити Русинів в Галичині. Щоб се осягнути, для польських загорільців ніякий спосіб не є злий. Колиб вони мали силу, здобули би ся правдоподібно і на се, щоби Русинів у східній Галичині цілком вивластити з їх прадідівської землі, та на місци Русинів осадити кольоністів Поляків. Користаючи з сего, що в східній Галичині богато руських селян випродує свої ґрунти та виїздить за море, Поляки цілою силою аґітують між Мазурами, щоби закуплювали землю в східній Галичині та туда переселювали ся.

Ось яку відозву до мазурських хлопів під наголовком „Мазури, йдіть до східної Галичини" напечатала недавно всепольська ґазета „Ойчизна", щоби їх заохотити до переселюваня до східної Галичини:

„Чого-ж то має польський люд іти до східної части Галичини? Того, що з переселенєм більшої скількости польських кольоній із західної Галичини до східної, ліпше буде жити як тим, що підуть до східної Галичини, так і тим, що останутъ в західній. Яким се чином? — Таким, що в східній Галичині землі є більше, а в західній зробить ся більше, а також і тим чином, що земля східної Галичини богато ліпша, як західної, дасть кращі плоди, а в західній будуть ліпше платні зарібки, бо буде менше робочих рук. Почислімо: Після останної конскрипції з р. 1911 припадає в східній Галичині на один квадратовий кільометер ледви 98 мешканців, коли в західній аж 116, то є о 20 більше. Або возьмім инакше: Коли в східній части Галичини на одного мешканця припадає 1 гектар землі, то в західній ледви 86 арів. Колиб ми хотіли зрівнати густоту населеня обох частий Галичини, то треба би перенести аж 352 тисячі мешканців із західної Галичини до східної. 352 тисячів — се майже 4 повіти разом з містами, або тільки що 274 громад, значить більше чим наші повіти Рінчиці, Ряшів, Стрижів і Переворск разом, хоч ті повіти числять ся до перелюднених. Стільки отже повинно польських хлопів перенести ся до східної части, бо для них там ще є місце. Отже Поляки: до східної Галичини! Ідіть, Мазури, до східної Галичини, бо крім вашого власного інтересу кличе вас там і польська справа. Не бійте ся Русинів, що вас переможуть, бо є там і Поляків не мало — але треба їх там ще більше. В східній Галичині є римо-католиків 25,3 прц., а греко-католиків 61.7 прц. Коли-ж римо-католики становлять одну четвертину населеня, а греко-католики ліпше більше як половину, то зовсім нема чого боятн ся. Нема чого боятися, коли зважимо, що серед 3 міліонів Русинів живе аж 2 міліони Поляків, коли зважимо, що Поляки становлять там дві пяті части населеня, а Русини не цілі три пяті части. Коли би цілу надвишку людности західної Галичини перенести до східної, то число римо-католиків було би тоді 30 прц. або майже ціла третина, а число Поляків зросло би до 43 прц. або майже половина — а тоді тим менше можна би Русинів боятн ся. Ідіть отже до східної Галичини, бо і самі на тім добре скористаєте і влекшите житє тим, що останутъ в західній части, і підможете тих Поляків на сході, котрі мусять [illegible] бу з Русинами та врятуєте польську землю від переходу в руські руки. Особливо повинні виселювати ся до східної части ті, котрі щойно мають розводити ґаздівство, отже молоді — бо їм се буде далеко лекше. Памятайте, що східна часть Галичини дасть вам добру і плодну землю".

Русини в Галичині мають отже тепер діло з систематичною аґітацією серед Мазурів до наїзду на руські села до загарбаня з під рук руського селянина тих клаптиків землі, які селянин той від віків потом своїм зливав, яка едина може дати йому працю і без якої він зийде ніз пролетарським голодарем! Як має руське громадянство, а зосібна наше загрожене в своїй будучности селянство реаґувати на сей польський наїзд, як має подбати, щоби мазурським кольоністам відійшла охота і відвага до кольонізованя східної Галичини, — се справа, над якою всі Русини мусять поважно призадумати ся.

ПРОСЬВІТНІ ЗБОРИ

в присутности відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С., п. Вол. Кнігиницького, відбудуть ся в слідуючім місяци в отсих місцевостях.

Падолист:

8-го в Гестінґс, Па.
9-го в Патон, Па.
11-го в Барнесборо, Па.
12-го в Спанґлер, Па.
14-го в Діксонвіл, Па.
15-го в Індіяна, Па.
16-го в Форд Сіти, Па.
18-го в Сйтебоpo, Па.
21-го в Ілінор, Па.
22-го в Сайксвіл, Па.
26-го в Шефілд, Па.
30-го в Бутлер, Па.

ПРОСЬВІТНІ ЗБОРИ

в присутности відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С., п. А. Цурковського, відбудуть ся в слідуючім місяци в отсих місцевостях.

Падолист:

8-го в Майнерсвіл, Па.
9-го в Шенандоа, Па.
11-го в Маганой Плейн, Па.
13-го в Маганой Сіти, Па.
15-го в Тресков, Па.
16-го в Макаду, Па.
18-го в Бівер Медовс, Па.
20-го в Еклей, Па.
21-го в Фріленд, Па.
22-го в Стактон, Па.
23-го в Гейзелтон, Па.
25-го в Бервік, Па.
26-го в Ґлен Лайон, Па.
27-го в Алден Стейшон, Па.
29-го в Рон, Па.
30-го в Вілксбері, Па.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Вічевий комітет в Ґлен Лайон, Па., повідомляє всіх Родимців з Ґлен Лайон і околиці, що дня 26-го падолиста с. р. відбудуть ся в церковній гали в Ґлен Лайон о год. 7-ій вечером ПРОСЬВІТНІ ЗБОРИ, на яких виголосить реферат п. А. Цурковський, делеґат „Просьвітної Комісії". Просимо всіх Русинів і Русинок, щоби на сих зборах численно явили ся. — За комітет: А. Живицький, А. Фринцко, М. Фуджак.

РЕКОРДОВЕ СПРАВОЗДАНЄ Р. Н. С.

за місяць жовтень 1913 р.

НОВОПРИСТУПИВШІ ВІДДІЛИ.

Товариство „Любов" в Ню Гевен, Конн.

В. 370. Тіцкий Григорий, Маріяш Микола, Ківащук Петро, Дутчак Косьць, Дериць Николай, Лескув Андрій, Довгий Михаіл, Штойко Николай, Барабаш Остап, Підскальний Михаіл, Струганець Михайло, Ключенко Еміліян, Яневич Микола, Костів Стефан, Лотоцький Николай.

Товарситво „Запорожська Січ" в Нюарк, Н. Дж.

В. 371. Матвійців Марко, Семенюк Іван, Сеньків Гринько, Рудий Тимко, Остаховський Михайло, Кравець Матвій, Семенюк Стефан, Романків Теодор, Бойкевич Григорий, Сеньків Михайло, Диндюк Михайло, Семенюк Петро, Грентус Стефан, Білецький Стеф., Терновський Іван, Рибачек Евка.

Товариство „Просьвіта" в Бруклин, Н. Й.

В. 372. Шалак Роман, Костюк Онуфрій, Паславський Кирило, Вітушинський Марко, Шемердяк Николай, Бпць Онуфрий, Костюк Василь, Фліита Павло, Пашук Антоній, Марцінюк Демко, Литвин Андрій, Шиманський Ілько, Волянюк Яків, Корицький Мирон, Марцінюк Горпина, Равський Филип, Гапанович Роман, Клепак Андрій.

НОВО ПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ.

В. 1. Кохан Іван, Мерена Іван, Каня Іван.
В. 3. Ващишак Стефан.
В. 5. Гук Михайло.
В. 6. Вовчик Михайло (Федорув).
В. 7. Герман Владзьо.
В. 8. Росіцький Стефан, Лепак Йосиф.
В. 9. Геляр Йосиф, Гурта Людвік, Скосник Андрій, Пограничний Михайло, Яник Іван, Хайнас Стефан, Самодайка Іван, Гаран Дмитро.
В. 10. Несторяк Прокоп, Біхарт Матій.
В. 12. Дзвоняр Анна.
В. 13. Спяк Григорий.
В. 14. Кіс Николай.
В. 16. Тхір Петро, Крутняк Андрій, Опришко Демко.
В. 18. Дзядик Іван.
В. 19. Сименчук Михайло, Сербин Думінко, Сидоряк Іван, Трещила Юрко.
В. 20. Кіча Марія.
В. 23. Ляпко Йосиф.
В. 28. Матей Іван.
В. 29. Жебрацький Йосиф, Козмовський Теодор, Гриненько Николай.
В. 31. Куцак Федор, Мільчаковський Олекса.
В. 33. Гриценяк Іван, Ковалик Михайло, Кусий Федор.
В. 36. Коваль Стефан, Селемон Михайло.
В. 40. Бичек Ігнатий.
В. 41. Бакунович Александер, Олех Григорий.
В. 42. Дуткевич Гаврило, Кідань Гавриіл, Лішак Анна, Тисовчицький Олекса.
В. 47. Марлів Федор, Петришак Василь.
В. 51. Сута Чалий, Бурдзяк Михайло, Боднар Михайло.
В. 52. Курилув Филип, Тутай Антошка.
В. 53. Фалат Стефан.
В. 55. Венгрин Яким, Урда Теодор, Дзюбінський Петро.
В. 56. Головід Петро, Дзьорний Спірідон, Бражукаш Йосиф, Фронт Вінцентій.
В. 58. Войтович Франко, Копильчак Михаєв, Дяків Іван (стар.), Королінчак Стеф., Скиба Ів.
В. 60. Шпатура Ірина.
В. 61. Пітер Іван.
В. 62. Шелепець Анна.
В. 63. Рудавський Теодор.
В. 64. Адамович Михаіл (Роменка).
В. 65. Лонушанський Константин.
В. 68. Феринц Михайло, о. Уляницький Антін, Яремчук Василь, Маґеровський Максим.
В. 69. Забавчук Йосиф.
В. 76. Биндюга Олекса, Лапчак Лука.
В. 77. Ясевич Йосиф, Яремцьо Василий.
В. 78. Березовський Лесь, Рабіцький Павло.
В. 80. Грядилий Федор.
В. 81. Остапів Ілько, Штанькевич Михайло, Семенків Стефан, Добростан Танас.
В. 82. Кінзель Андрій, Перч Василь, Васило Николай, Гуменчук Михайло.
В. 85. Шалінський Теодор, Корнович Йосиф.
В. 87. Боцко Ілько, Солтис Михаіл.
В. 91. Ліба Дмитро, Іванців Іван.
В. 92. [illegible] Лукіян, [illegible] Теод.
В. 94. Сова Андрій.
В. 96. Турок Василь, Щурко Йосиф, Спожарський Іван.
В. 98. Толута Михаіл.
В. 99. Левкут Николай, Ящур Григорий, Демчишин Йосиф, Васько Олекса, Надільний Стефан.
В. 102. Сорочак Франко.
В. 103. Івасюк Петро.
В. 104. Кнакс Анна, Василин Антоній, Зелінський Стефан, Ющик Петро, Миколаїв Анастазія, Кнакс Демко.
В. 105. Немий Теодор.
В. 106. Дида Петро, Оленяк Іван.
В. 108. Наконечний Матвій, Лозінський Гаврило, Тинецький Стефан, Тинецький Михаіл, Жовна Іван.
В. 114. Шворіний Іван.
В. 117. Гнівчинський Іван.
В. 120. Гіжвцький Петро.
В. 121. Гасара Іван, Сопко Андрій.
В. 123. Федюк Дмитро.
В. 127. Стецюк Петро.
В. 133. Зілінський Петро, Кронкивич Йосиф.
В. 135. Білас Гриць, Тунків Гелена.
В. 136. Ротко Володимир, Яруха Федор, Венгрин Дмитро, Тварук Андрій.
В. 140. Козіцький Антін.
В. 141. Пачковський Франко, Бабак Максим, Тимків Дмитро.
В. 147. Худик Никола.
В. 150. Федоришин Петро, Савюк Ілько.
В. 151. Янущак Анастазія.
В. 155. Обшарний Павло, Обшарна Анна.
В. 160. Білоус Теодор.
В. 162. Волях Петро, Пушкар Марія, Малиняк Семан, Кобрин Олекса, Юсько Петро, Савка Василь.
В. 164. Родак Іван.
В. 165. Круць Михаіл.
В. 168. Стек Ілько, Галата Василь, Дмитрів Василь (Стефана), Космина Вас. (Гринька).
В. 169. Марінчак Юрко.
В. 170. Петришин Михайло, Мандра Дмитро, Мартинець Володислав, Долинний Миколай.
В. 172. Вишинський Василь.
В. 173. Ваник Анна.
В. 175. Коньчак Іван.
В. 182. Маркович Стефан, Марухняк Михаіл, Висоцький Томаш.
В. 186. Щіркот Анна.
В. 187. Бобак Антоніна, Ворона Теодор.
В. 188. Никтич Федор (стар.).
В. 191. Кузмак Адам.
В. 197. Парасюк Йосиф.
В. 203. Дацко Григорий.
В. 206. Ковальчук Александер, Сименів Лука, Козак Василь.
В. 207. Шарак Максим.
В. 209. Борак Василь, Савчак Олекса.
В. 210. Юревич Йосиф.
В. 214. Гладкий Николай.
В. 217. Швец Тимко, Пілющак Йосиф, Магогон Семко, Романський Никола.
В. 219. Завойський Антошко, Хохла Тимко.
В. 221. Сеник Василь, Яворський Йосиф.
В. 222. Дубінецький Дмитро, Роля Павло, Маргон Павло.
В. 223. Гусак Михайло, Пропак Йосиф, Патроник Василь, Кікта Никита, Янко Николай, Малик Іван.
В. 224. Поливка Андрій, Третяк Ксенька.
В. 225. Хомняк Юрко, Кузів Прокіп.
В. 227. Кузємчак Михайло.
В. 229. Чеканік Кася, Федоришин Михаіл, Цван Миколай, Лагода Яків.
В. 230. Спишин Гринько.
В. 231. Шпак Никола, Присташ Петро.
В. 232. Кравець Олекса, Ільків Іван.
В. 234. Чечіль Петро, Джула Стах.
В. 235. Вайнар Валерка.
В. 237. Ільницький Михаіл, Бандирський Тимко, Мисак Григорий.
В. 239. Олійник Онуфрий, Ковальчик Іван, Панута Станислав, Крамар Іван, Кучма Петро.
В. 246. Юзів Михайло, Гудима Павло, Топоровський Михаіл.
В. 247. Періжок Дамян, Вілєвський Вацлав, Козловський Станислав.
В. 248. Збірак Текля.
В. 250. Матвіїшин Федор.
В. 252. Турчак Магдалина, Токач Анна.
В. 255. Мельничок Дмитро, Булій Васько, Полюга Васько.
В. 259. Марко Григорий.
В. 260. Кшивіцький Вітольд, Паробій Ксеня, Карваля Вавренти, Хома Роман, Віняш Марія, Артимович Андрій.
В. 263. Мельничук Дмитро.
В. 265. Капко Іван, Багдан Юрий.
В. 268. Маскалик Стефан.
В. 271. Ніцпон Юзеф, Поліщук Антоній, Строичак Войтко, Стрончук Томаш, Вітушинський Василь, Ільчишин Максим, Палюмар Теодор, Сідлецький Петро, Хоцяй Петро, Ваврух Григорий.
В. 272. Вітишин Михайло.
В. 273. Клюба Михаіл, Стоякевич Теодор.
В. 275. Дицький Маргарета, Ґундера Терезія.
В. 276. Онуфрик Юрко.
В. 278. Гаталяк Ів., Федаш Миколай (Івана).
В. 281. Щудлик Юрко, Новак Мілько, Щуделик Прокіп.
В. 283. Чорний Михайло.
В. 284. Стахура Григорий.
В. 285. Сим Йосиф.
В. 289. Естванік Михаіл.
В. 290. Виграновська Марія.
В. 292. Гожа Емілія, Дитиняк Ясько.
В. 294. Гарбінський Николай.
В. 295. Наконечний Григорий, Бруткевич Василь.
В. 296. Зілінський Франко, Карпець Асафат, Лабур Еліяш.
В. 297. Вігусяк Михайло.
В. 298. Бучак Станіслав.
В. 299. Казібродюк Олекса.
В. 300. Швець Ігнатий, Куцюба Йосиф.
В. 301. Шостак Евгеній, Іващук Марко, Шевчук Іван, Мищук Тадей, Смаль Константин.
В. 302. Кухта Іван, Курила Гриць, Барна Павло.
В. 303. Рейтар Андрій.
В. 304. Блажєвський Алєксандер.
В. 306. Тарас Аксентий, Трибулєць Іван.
В. 307. Терефенко Катерина.
В. 312. Когут Федор, Криськів Михайло, Ґриб Дмитро.
В. 316. Кісіль Николай, Гук Дмитро, Діка Василь, Яніцький Іван, Новак Стефан.
В. 317. Магда Лихва, Чорний Петро.
В. 325. Бенбен Михаіл, Корольовський Іван, Черешньовська Анна.
В. 326. Бабяк Михайло.
В. 327. Шумський Василь.
В. 330. Ликтий Демко, Пшнічняк Іван, Пшнічняк Василь, Заторський Іван, Гринчишин Василь, Мікула Іван, Симак Іван.
В. 332. Рязьнік Михаіл.
В. 336. Глушик Андрій, Глушик Стефан, Бак Станислав, Рибчак Йосиф.
В. 338. Янковський Павло.
В. 339. Бендзяк Ілько.
В. 341. Мількович Кульчицький Іван.
В. 345. Федорович Вавшко.
В. 347. Матолич Михайло, Гнатюк Тереса.
В. 354. Папстик Орест, Тупіс Григорий, Мончка Казимир.
В. 356. Іванік Дмитро, Гнатейко Василь, Шовчук Михайло, Зацний Михайло, Лютий Анд.
В. 357. Сорока Роман.
В. 359. Горкавий Павло.
В. 360. Міхулка Сопко, Бялочинський Петро, Тірський Іван, Кіс Теодор, Колода Іван, Бакало Гринько, Концюх Стах.
В. 362. Бойко Василь.
В. 363. Журавінський Олекса, Челядин Федь, Ільницький Станислав, Марків Трофим.
В. 365. Беднарчук Федор.
В. 366. Гоцек Йосиф.
В. 367. Іващишин Николай, Бабій Михайло, Сенчук Теодор.
В. 368. Лівач Йосиф.
В. 369. Федорчук Іван, Олійник Антін.

ЧЛЕНИ НАНОВО ПРИСТУПИВШІ.

В. 1. Хомяк Юліянна, Склянчар Михайло.
В. 12. Бурштин Іван, Костецький Стефан, Хомяк Іван.
В. 16. Квочка Іван.
В. 28. Марген Федор.
В. 31. Мацур Павло.
В. 35. Пакош Антоній.
В. 42. Семан Елисавета.
В. 55. Голман Томко, Бетлий Стефан.
В. 56. Кокотайло Яким.
В. 58. Бережанський Федор, Олійник Юрій.
В. 66. Драган Яцко, Михалко Анна.
В. 82. Фольта Себестіян.
В. 96. Чех Гриць, Видра Максим.
В. 99. Малик Петро.
В. 102. Пашкович Петро.
В. 104. Баран Николай, Пацканик Петро, Сорока Петро, Чайка Іван, Чайка Анна.
В. 108. Слободзян Петро.
В. 133. Глубіш Антоній.
В. 135. Савка Марія, Клим Антін, Гересєвич Йосиф, Тунків Никола.
В. 143. Циган Никола, Кунаш Стефан.
В. 147. Чукала Григорий, Вахна Петро.
В. 155. Нараєвський Петро.
В. 164. Тудрин Юрко, Підручний Михайло.
В. 170. Загородний Стефан, Коблян Андрій, Марцішин Филип, Меленчук Теодор.
В. 198. Савущак Василь, Кривий Филимон.
В. 203. Рибрецький Петро.
В. 205. Никулич Іван.
В. 209. Борачек Михаіл.
В. 221. Карабин Назар.
В. 239. Ачаль Марія.
В. 250. Вітичак Николай, Куривчак Йосиф.
В. 256. Комариницький Антін.
В. 268. Гавай Іван.
В. 276. Пишницький Стефан.
В. 277. Працин Андрій.

ЧЛЕНИ ПРИСТУПИВШІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ.

В. 1. Смалець Іван.
В. 2. Хомяк Григорий.
В. 4. Фрич Іван.
В. 28. Мацько Гнат.
В. 36. Гривна Василь.
В. 38. Нусь Анна.
В. 42. Яськів Гнат (Тріщ), Ягело Стефан, Смеркло Катерина.
В. 53. Турик Михайло.
В. 56. Ворик Іван.
В. 90. Флюдович Михаіл.
В. 121. Булико Іван.
В. 124. Зварич Сенько, Зварич Кузь.
В. 125. Білик Марія.
В. 126. Польчин Марія.
В. 133. Уліян Іван.
В. 175. Копий Яцко.
В. 181. Микитин Гаврило.
В. 182. Кац Василь.
В. 224. Поливка Михаіл.
В. 239. Гела Андрій.
В. 245. Дубчак Василь.
В. 278. Яртемик Григорий.
В. 289. о. Лисяк Михайло.
В. 292. Пушивок Филип.
В. 299. Кузь Яков, Підгірний Василь.
В. 301. Квасниця Теодор.
В. 330. Кравецький Іван.
В. 357. Ткачик Іван.
В. 367. Тимків Антін, Захарків Дмитро.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ АБО ВИЧЕРКНЕНІ ЗА НЕПЛАЧЕНЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 1. Гардиш Тимко, Хлєбовський Йосиф, Фір Олекса, Езьорський Казимир, Піта Василь.
В. 2. Кункевич Михаіл, Майчак Іван.
В. 5. Мацура Михайло.
В. 10. Борощак Іван (мол.), Нестеряк Данько, Ковтко Партин.
В. 14. Губак Мелетій.
В. 16. Хома Іван.
В. 20. Дець Яким.
В. 23. Бадар Іван, [illegible] Михаіл.
В. 25. Жофчак Михайло.
В. 28. Копанський Стефан, Чуба Петро, Боднєвич Антін, Крисіна Стефан, Варихоня Кароль, Пегрин Дмитро, Ладика Михаіл, Бойчак Максим, Роман Михайло, Бивка Іван, Ваніньский Петро, Гулик Василь, Палонський Роман, Цебринський Стефан, Юцковський Бартоломей.
В. 29. Челак Степан, Челак Михайло.
В. 30. Цая Михаіл.
В. 33. Петриляк Стефан, Хромяк Юрий, Маціканич Онуфрий.
В. 37. Сиванич Марія.
В. 38. Хованець Олекса, Тарбай Іван, Цимбрак Стефан.
В. 42. Паралович Алєксандер, Шемтак Катерина, Юзьвяк Ілія.
В. 43. Русняк Теодор.
В. 45. Соханський Іван.
В. 47. Онуфрик Гринь.
В. 48. Спірняк Алексій.
В. 51. Ґурнік Віктор, Кухар Михайло.
В. 53. Воргач Максим.
В. 55. Крупа Іван.
В. 56. Коршняк Филип.
В. 58. Ілинич Ілько.
В. 63. Бобак Антонія.
В. 64. Наваляна Юлія.
В. 66. Адаман Панайло Анастазія, Валько Ів.
В. 67. Наконечний Іван.
В. 69. Козак Петро.
В. 70. Матисікевич Іван.
В. 71. Токарчик Анна, Сидор Анна.
В. 73. Борис Михаіл, Сьвідер Михайло, Пшоновський Николай.
В. 75. Писарчик Тимко.
В. 76. Сороколіт Петро.
В. 78. Замойський Стефан.
В. 82. Бродавський Михайло, Дорвич Михаіл.
В. 85. Засирач Петро, Волошин Іван, Топольницький Олекса, Касіян Михайло.
В. 91. Колодій Зофія, Ковальський Михайло, Беркош Юрій, Худьо Михайло, Трушевська Луція, Луковський Іван, Гасин Йосиф, Карлик Миколай, Лешко Теодор.
В. 92. Вашинський Лазор.
В. 95. Макара Юрко, Ляшевський Іван.
В. 98. Гладьо Николай.
В. 99. Сірацький Петро, Киселиця Федор, Білан Іван.
В. 105. Петрик Іван.
В. 106. Гришок Петро, Хіняльський Іван, Джуган Теодор.
В. 109. Невирт Іван.
В. 111. Гливяк Панько, Гнатоньский Андрій, Тантала Олекса, Гаврик Васько, Барила Михаіл, Сушинський Юско.
В. 114. Сисак Юрко, Чилецький Владислав, Гуляй Іван.
В. 120. Коздроський Юзко.
В. 123. Назарчук Тома (стар.), Дзервенський Антін.
В. 124. Кіцак Максим, Давидко Антоній.
В. 126. Павлишин Михайло.
В. 127. Фаль Йосиф.
В. 129. Урам Йосиф.
В. 133. Сьвятослав Бучак.
В. 134. Войтко Юрій.
В. 135. Конилець Василь.
В. 140. Фардинка Николай, Брилич Семен, Струк Дмитро, Федило Микола.
В. 141. Романек Василь, Ігнатович Яворський Михайло.
В. 142. Богдан Николай.
В. 144. Крицун Іван, Волощук Лев, Радомський Стефан.
В. 147. Бубнико Михайло, Яремко Стефан, Федак Юрий, Печінка Стефан, Пирог Юліян.
В. 149. Зазуляк Гринько, Демковський Дмитро, Стадник Николай, Сеніцький Дмитро.
В. 153. Шиповец Михайло.
В. 159. Бойчук Кароль.
В. 160. Бережанський Іван.
В. 161. Ябчинський Василь.
В. 162. Подлецький Никола, Кунда Іван, Чомко Іван, Тиравський Йосиф.
В. 163. Дмитрів Магдалина (Радик), Гораль Емілія, Ковалишин Юстина, Криманська Емілія, Пузак Ефрозина, Подольчак Анна, Радонь Марія, Серавко Анна, Семерак Ксеня, Семерак Марія, Стрековська Юлія, Товарницька Катерина, Зелик Катерина.
В. 165. Малицький Григорій.
В. 172. Біликанич Михайло.
В. 175. Тарновський Николай.
В. 178. Смарж Параска, Смарж Іван.
В. 187. Уреяк Іван, Уреяк Зофія.
В. 188. Марич Станко.
В. 191. Базар Михайло, Роман Йосиф.
В. 192. Благий Іван.
В. 196. Кепич Юрий, Борота Іван.
В. 197. Госцінський Стефан, Бедзеґ Василь.
В. 198. Міцко Володимир.
В. 203. Білобран Андрій.
В. 204. Козак Андрей, Карчевський Василь.
В. 205. Смик Григорий, Сеник Симен, Машталяр Іван.
В. 206. Литвин Михаіл.
В. 207. Бахур Юстина.
В. 213. Чмір Кузьо, Боднарська Ефрозина, Дроздов Артеній, Кондрат Теодор, Радицький Петро.
В. 215. Пенькальський Іван.
В. 217. Балюк Семко, Кісіль Николай.
В. 218. Сокіл Йосиф, син Івана.
В. 219. Бережанський Юрко, Броневич Мартин, Коник Гриць, Просєвич Максим.
В. 222. Варанцця Онуфрий, Быстряниця Мих.
В. 225. Хомандюк Юрко, Кувтун Іван, Бобяк Михайло, Любчин Ілько.
В. 227. Геферт Тимко, Майор Войтіх.
В. 229. Чобіт Іван, Бут Федор, Скалінський Гринько.
В. 232. Джуган Андрій.
В. 236. Косьць Катерина.
В. 237. Шуригайло Павло, Федчак Василь, Білінський Васько.
В. 240. Борковська Анастазія.
В. 241. Дзик Олена.
В. 244. Стиранець Іван.
В. 245. Собко Дмитро.
В. 247. Буката Йосиф.
В. 248. Вирищак Ілько, Боднар Николай, Левіцький Николай, Турчин Андрей.
В. 249. Шарпик Стефан (молод.).
В. 250. Ліщишин Николай, Капитко Михайло, Бренца Франко (Федор), Никель Іван, Годованець Іван.
В. 251. Викерчук Дмитро.
В. 252. Гладиш Катерина.
В. 254. Машлюх Василь.
В. 255. Касій Василь.
В. 258. Жуцідло Павло.
В. 259. Гуманьчук Михайло.
В. 260. Пасек Франко, Савчук Іліяш.
В. 264. Кішила Іван, Бенько Іван.
В. 273. Филевич Іван, Барилка Яцко.
В. 274. [illegible] Стах, [illegible] Василь, Мозур [illegible] Олекса Теодор.
В. 280. Кащак Михайло.
В. 289. Пелещак Іван.
В. 290. Жилка Марія, Гапій Марія.
В. 293. Леско Елисавета (стар.).
В. 300. Васильшин Михайло.
В. 301. Смаль Володимир.
В. 304. Добровольський Ілько, Годованець Ів.
В. 306. Марків Теодор.
В. 307. Башний Параня.
В. 309. Щербань Данило.
В. 321. Мацюра Лука, Запорський Володимир, Царик Николай, Пирчак Василь.
В. 324. Бабяк Олекса, Гайовий Іван, Мандюк Михайло, Недорада Онуфрий.
В. 326. Зелінський Михайло, Ільчишин Вас.
В. 331. Велшко Василь.
В. 332. Тутай Франціашка, Підлубний Яків.
В. 333. Парило Маргарета (Марія), Малиновська Людвіка.
В. 337. Горішна Ганька, Демкович Цецилія, Федик Настя, Демкович Анна, Пекарська Анна.
В. 338. Трияновська Катерина, Трояновський Василь.
В. 341. Волянський Іван, Габиль Николай, Бурч Василь.
В. 342. Харко Петро.
В. 343. Дуч Марія.
В. 344. Петро Мілєщук, Стефан Кухарський, Алєксандер Бучарський, Данило Бобач, Василь Ґерех.
В. 346. Петро Драґан.
В. 347. Петро Стрільчук, Параскевія Стрільчук.
В. 349. Василь Гетман.
В. 350. Михаіл Богда, Іван Присташ, Іван Сенько.
В. 351. Панько Толопко, Василь Скалацький, Марія Ковальчук, Юрій Вовна, Петро Ковальчук, Василь Ковальчук, Николай Юркевич.
В. 356. Іван Огорівка.
В. 357. Семен Скрут, Павло Лаба, Олекса Клапко.
В. 359. Павло Федик, Осип Мельник.
В. 360. Гринько Мисакович.
В. 362. Андрій Фецич.
В. 369. Юстин Возький.

ЧЛЕНИ ВЗЯВШІ ПЕБЕСТУПНІ ЛИСТИ.

В. 1. Панько Жилич.
В. 4. Василь Шклярик.
В. 12. Григорій Хомяк II.
В. 27. Теодор Долинський.
В. 37. Федор Бойкка.
В. 40. Йосиф Герич.
В. 50. о. Тимофтей Василєвич.
В. 53. Франц Дурда.
В. 57. Іван Смалець.
В. 88. Іван Ворик.
В. 90. Ігнатій Мацко, Василь Ревак.
В. 91. Стефан Волошин.
В. 116. Михайло Семач.
В. 133. Володимир Кузьмінський.
В. 135. Медвідь Юрій.
В. 141. Йосиф Франків.
В. 153. Николай Сенкович.
В. 157. Максим Більо.
В. 158. Яков Кузь.
В. 160. Катерина Смерко.
В. 175. Петро Головацький.
В. 202. Анна Нусь зам. Подляська.
В. 203. Дмитро Мішанець.
В. Василь Кац.
В. 213. Микола Жемчук.
217. Дмитро Захарків, Олекса Романишин, Антін Тимків.
В. 243. Теодор Квасниця.
В. 248. Іван Ткачик.
В. 265. Іван Добаш, Іван Уліяш.
В. 268. Стефан Мічо.
В. 369. Кузь Зварич, Сенько Зварич.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ.

В. 16. Віктор Козловський.
В. 20. Юрко Гудак.
В. 90. Андрій Кравчинський.
В. 94. Михайло Бойко.
В. 234. Гринько Дзьоба.
В. 237. Плако Якош.
В. 271. Кароль Гуменюк.

ЗІСТАВЛЕНЄ.

В місяцю вересни 1913 р. було членів в Р. Н. Союзі	18.286
В місяцю жовтні 1913 р. приступило нових членів до Р. Н. Союза	424
В місяцю жовтні 1913 р. принято наново в члени Р. Н. Союза	56
В місяцю жовтні 1913 р. принято з переступними листами	34
Разом	18.800
В місяцю жовтні 1913 р. суспендовано за неплаченє місячних вкладок	203
В місяцю жовтні 1913 р. виключено за неплаченє місячних вкладок	107
В місяцю жовтні 1913 р. взяло переступні листи	36
В місяцю жовтні 1913 р. померло	7
Разом	353

Число членів Р. Н. Союза з кінцем жовтня 1913 р. виносило 18.447.

В місяцю жовтні 1913 р. Р. Н. Союз побільшив ся о **161** членів.

УВАГА.

котру кождий місцевий Урядник [illegible] Р. Н. Союза в Америці повинен [illegible] до неї стисло застосувати ся.

Члени, оголошені в повисшім рекордовім справозданю як суспендовані або вичеркнені за неплаченє місячних вкладок чи з иншцх причин згідно зі статутом організації, коли хотять і на далі бути членами Руського Народного Союза, мусять зголосити ся в протягу сего місяця (падолиста, новембра) до своїх відділів і вписати ся наново, заплативши всі свої вкладки і залеглости до місцевої каси на руки відділових урядників. Як сего не зроблять до кінця падолиста (новембра) 1913 р., то в груднц (децембрі) 1913 р. мусять виповнювати нові декларації, если хотять бути членами, подібно, як кождий новий кандидат. Ті знов члени, котрі в місяцю жовтни (октобрі) 1913 р. взяли переступні листи, а еще доси не зголосили ся до якогось иншого, правно істнуючого відділу Р. Н. Союза в Америці, мають се зробити в місяцю падолисті (новембрі) 1913 р., бо на другий місяць, то є в грудні (децембрі) вичеркне ся їх з членів організації, а тоді вони можуть бути приняті до Р. Н. С. тільки на підставі нових декларацій.

Д. Капітула, гол. предс. Р. Н. С.
М. Угорчак, гол. рек. секр. Р. Н. С.

НОВІ КНИЖКИ І ВИДАНЯ.

Віддячив ся, написав Андрій Чайковський. Оповіданє з козацької давнини для української молоді. Львів, 1913, 8, стр. 147, ціна бр. 1К 50 с., опр. 2 К.

Автор „Олюнькя" перейшов в останні часи майже виключно до оповідань для молодіжи. Не так давно вийшли: „За сестрою" та „Козацька помста", а се вже третє оповіданє в тім роді. Всі вони з житя і побуту козаччини. Автор вибирає нарочно найсьвітлійшу добу нашої історії, аби прикладом великих борців, козацьких чеснот та великої їх любови до України, вплинути на вихованє нашої молодіжи і дати їй лектуру, яка би її збудувала та загріла до боротьби за свої права. На вартість такої лектури не треба аж вказувати: вона містить ся в тих патріотичних поривах, які вона будить в молодих душах. Чайковський заслужив собі у нашої молодіжи на щиру подяку. Він дав їй те, чого не дали другі сучасні письменники: легке, навіяне теплом оповіданє, писане просто і без зайвих прикрас стилістичних, але з думкою здобути любов до своєї минувшини і лицарських традицій. Треба надіятись, що молодіж оцінить ті змаганя автора і прийме їх з щирою душею і серцем. Користь певно буде мати з такої лектури. — Хто хоче набути се дуже гарне і дуже цікаве оповіданє, нехай зашле гроші на адресу: Книгарня Наук. Товар. ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10. (Lemberg, Galicia, Austria.)

Лямпи Rayo

Гарне мешканє. повинно бути гарно осьвітлене. Лямпи RAYO дають найліпше сьвітло для Ваших очий — а своєю милою барвою окрашують Вашу кімнату.

Вони суть ліпші від других а не коштують дорожше. Лямпи RAYO суть роблені з найліпшого матеріялу, старанно викінчені і перетревають много других дорожших лямп.

Засьвічуєсь без зниманя скла і умбри. Легні до чищеня і зміни кнота. Продають ся всюди.

Standard Oil Company

Paterson, Jersey City — (New Jersey) NEWARK — Trenton, Camden

На 3 місяці безплатної проби!

Даром 40 найкращих сьпіванок!

10-літна поруна на письмі!

Даємо до нашої чудесної „INTERNATIONAL“ говорячої машини ч. 5 за $1.00 місячної виплати. Не лякаємо ся виелати Вам наш фонограф на 3 місяці безплатної проби, поневже він є найліпшою машиною на торгу.

10.000 руських рекордів всегда на складі!

Пишіть еще нині по цінник і услівя! 40—

Найбільший „барген“, якого ще не бувало!

INTERNATIONAL PHONOGRAPH CO.,
196 E. Houston St., New York.

ІВАН РУДЕНСЬКИЙ, завідатель.

ПЕРШИЙ

Одинокий руський шпиталь

304 E. 14th Street, New York, N. Y.

Телефон: 5237 Orchard

приймає хорих на всякі слабости мужчин, женщин і діти і перепроваджує всякі операції, як приміром: носа, горла, ями устної, ушей, грудні, руптур і т. д — при ужитю найновійших апаратів і застосованю всіх найновійших улшшень на поли хірургії і медицини.

Приймає ся жінки на злоги.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ

Найновійші апарати електричні. Взірцева чистість.

Шпиталь отвертий в день і в ночи.

Години офісові: від 11-ої до 3 ої в полудне і від 6-ої до 8-ої вечером, в неділі від 11-ої до 3-ої в полудне.

Др. ІВАН СМІТ.

ЗЕМЛЯНИ! Удавайте ся в кождій слабости з цілим довірем до шпиталя свого краяна Д ра Івана Сміта, сина знаного руського бізнесмена з Mahanoy City, Pa., а можете бути певні, що відзискаете здоровле в якнайкоротшім часі.

39 —

НА РІЗДВЯНІ ДАРУНКИ!

$5.00 принесе Вам більше, як 100.00.

Пришліть нам Ваше імя і адресу, а ми пішлемо Вам письмо з корисними інформаціями.

44-47 Адреса:

INFORMATION DEPT. S,
25 Church St, Room 114,
NEW YORK CITY, N. Y.

ДАРОМ ОПІКА ЛІКАРСЬКА ДЛЯ МУЩИН
ЯКИХ НЕ ВИЛІЧИТЬ СЯ.

Закажене крови, укриті недуги мущин, утрату животности, утрату крови, ревматизм, розширене жил, гемороїди, як і слабости міхура і нирок лічу найновійшими методами по умиркованих цінах. Голосіть ся ще нині. Оглядини даром. Не потребуєте платити ані доляра, доки не зістанете вилічені. Памятайте на те, що Ви платите лише за добрі вислїди лїченя, а я лічу, щоб вилічити і то в коротшім часі як другі. Прийдіть відвідати мій анатомічний музей і приглянь тесь там чоловікови здоровому і хорому. Вступ вільний.

Dr. WARD,
417 Sixth Ave., New York
(між 25 а 26 ул.) 42—53
Години: від 9 р. до 8 веч.; неділя: від 10 р. до 2 поп.

Терплячим на

РЕВМАТИЗМ.

болї в крижах, ломанк костей, корчі і невральгію припоручаємо

ANTY-BOLI

МАСТЬ

БІЛЬ ЗАРАЗ УСТУПАЄ.

Тисячі подяк суть нашою ґаранцією.

Ціна одної рурки почтою 65 цт. Дві рурки $1.10.

Виробляємо Матичні каплї (девять родів), Живокост-Лінімент, Грудний бальзам і много инших лікарств.

Пишіть по катальоґ.

Адреса:

PREBOL'S PHARMACY,
Руська Аптика, 42—45
156 PASSAIC ST., PASSAIC, N. J.

Російсько-Американська Лінія

Russian American Line

Pier 31st Street, Brooklyn, N. Y.

Найдогіднїйша корабельна лінія поміж Росією і Америкою, удержуюча найбільші, найгарнїйші і найскорші російські почтові нові двошрубові кораблї, як:

»РОСІЯ« 16.000 тон, »КУРСК« 13.500 тон, »ЦАР« 13.000 тон.

До Ротердаму 9 днів, До Лібави 11 днів (без пересїданя)

$31.00 — III кляса — $33.00
$45.00 — II. кляса — $50.00
$65.00 — I кляса — $75.00

ВІДЇЗД КОЖДОЇ ДРУГОЇ СУБОТИ.

Звертайтесь по інформації до наших агентів або до ґенерального заступника:

A. E. JOHNSON & CO.
27 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.
Telephone: 2850—2851 Rector.

Проч з бритвами!

Наш порошок усуває сейчас волосє з твари, бороди і де би не було, без жадного болю, не лишаючи жадних слїдів по собі. Висилаємо пачку того порошку за 1 долар, пробні дози за 50 центів. Пришліть 1 доляр через моней ордер або в реджістрованім листї або почтовими марками, а ми сейчас вишлемо порошок з поясненем, як його уживати.

43—

Адреса:

Dr. BELLIN'S CO.,
55 DELANCY ST., NEW YORK.

Потреба агентів

ДАРОМ 3-місячна проба 24 руських пісень.

$1.00 МІСЯЧНО

$60 ФОНОҐРАФ ЗА $29.

Коли Ви купуєте у нас фоноґраф, то Ви купуєте впрост від КОМПАНІЇ а не від АҐЕНТА, котрий має на нім великий зарібок і не може Вас вдоволити так, як ми.

Фоноґраф, який всі аґенти продають за $60, наша КОМПАНІЯ продасть Вам його за $29 і дасть Вам 24 найкрасших руських або польських пісень ДАРОМ, які можете собі вибрати з нашого катальоґа.

Ми продамо Вам сей фоноґраф на сплату по $1.00 місячно, і дамо Вам ґаранцію на 10 літ. Пишіть до нас по руськи або по польськи, а ми сейчас пішлемо Вам наш красний катальоґ зовсім ДАРОМ, в якім побачите наші $20 і $29 долярові ФОНОҐРАФИ. 40—

ROYAL PHONOGRAPH CO.,
91 E. 4th Street (Dep. H.) New York, N. Y.

Одинокий руський адвокат на цілу Америку

Доктор прав

ЮЛЇЯН ЧУПКА

полагоджує всї справи американські. Поневже др. Ю. Чупка був адвокатом в Галичині, для того полагодить Вам найліпше всї справи процесові, спадкові і військові в Галичині; спорядить повновласти, контракти і всї правні документи і переведе інтабуляції. Адреса:

Dr. JULIAN CZUPKA,
P.O 372. 3 N. Main St., Wilkes Barre, Pa
Luzerne Co.

R. J. Glick Аґент асекураційний від огня.

Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING SHAMOKIN, PA.

Д-ра Ріхтера

Pain-Expeller

Усуває всякі болї як: ревматизм, подаґру і невральгію. Є помічним средством проти паралїжу, суставів і мускулів, як також на звихненя і легкі рани. Скоро усуває перехолоду, інфлюенцу і болї горла. Запобігає запаленю легких, усуває докучливі болї груди, голови і зубів.

Чотири до пять крапель до одної склянки води дасть Вам знаменитий лік проти всяких долегливостий горла.

Уживаючи стало 4 краплї до одної шклянки води, усунете корчі жолудкові і зле травлене.

Сей правдивий лік находить ся тільки в такій коробці, яка тут представлена.

Вистерігайтесь численних наслідувань.

25 і 50 цнт. бутелька у всїх аптиках.

F. Ad. Richter & Co.,
74-80 Washington St., New York, N. Y.

LOXOL PAIN-EXPELLER 43% ALCOHOL F. AD. RICHTER & Co. NEW YORK — A REMEDY FOR RHEUMATISM GOUT, NEURALGIA, LUMBAGO, COLDS, PAINS, BACKACHE, STRAINS &c. — PAIN-EXPELLER

ДАРОМ! ДАРОМ!

СЕЙ РЕКОРД НО ОДНІЙ СТОРОНІ З ПІСНЕЮ, А НО ДРУГІЙ З МУЗИКОЮ, ПІШЛЕМО ЦІЛКОВИТО ДАРОМ КОЖДОМУ, ХТО МАЄ ФОНОҐРАФ.

44—47

HOFFMAN BROS
77 Second Ave New York, N. Y.

ПОЗІР, РУСИНИ! 36-48

Ст Цембрівський

РУСЬКИЙ МУЗИКАНТ принимає замовлени на всякі забави, весїля, балї, представленя, концерти і т. д.

Адреса:

414 E. 9 St.
Door No. 20
NEW YORK.

---

1 ДОЛ. МІСЯЧНО!

Чому-б не мати в своїм домі ґрамофон, при помочи якого можна почути рідні пісні, музику і танці.

Наколи хочете бути всегда вдоволені, звернїть ся лиш до нашої фірми, яка істнує 15 літ і здобула собі славу в цілій Америці і Канаді.

Ось сей ґарантований на десять літ ҐРАМОФОН з 20 руськими піснями, котрий дотепер продавано по 55 долярів, ми продаємо тепер **лиш за $21.50**

Пришліть тільки $5.00 задатку, а ми вишлемо Вам сей прекрасний інструмент.

Маємо на складі великі ґрамофони, які продаємо на сплати по 1 дол. місячно. Маємо також на складі ріжнородні інструменти.

Жадайте нашого подрібного безплатного катальоґу. 44—47

Greater New York Phonograph Co.,
308 Grand St., New York City.

S. DATTNER

С. Датнер з Ню Йорку, знаний як один зі знаменитих польських писателів і загально відомий серед словянських націй в цїлих Сполучених Державах як щирий патріот, поручає всім „HASSAN“ циґаретки. П. Датнер, який є також визначним банкиром, говорить:

„HASSAN“ циґаретки після моєї гадки суть знамениті. Вони суть також дешеві. Вдоволяючий запах і легкість сих циґареток є не до порівнаня — навіть з найдорожшими циґаретками. Я все поручаю сї циґаретки своїм краянам“.

S. Dattner

HASSAN CORK TIP — THE STANDARD OF AMERICA — PUSH THIS END

5¢

„THE STANDARD OF AMERICA“.

ПОЩО ДОВШЕ ЗВОЛІКАТИ?

Чи бачите сю фотоґрафію? — Се частина тих Русинів, які закупили для себе землю на руській кольонії коло міста Мілвіл. Н. Дж. Усіх тих кольоністів є вже доси поверх 230 фамілій, а з кождим днем се число росте і небавом усі землі на руській кольонії зістануть геть розкуплені. Хто з наших Родимців бажає тихого та супокійного житя, хто не хоче робити на других а на себе самого, хто хоче бути своїм власним паном, у своїй власній хатї, — сей не повинен зволїкати з уладженем своєї будучности, а таки зараз поїхати на місце і оглянути своїми власними очима сю руську кольонію. Осінь — се найвідповіднїйша пора на оглядане і купно земель, бо через зиму можна собі поробити якісь певні пляни дотично господарки на купленій собою фармі. Земля у Мілвіл є дуже урожайна, а по місцевих фабриках заробляють наші люди від $1.50 до $2.50 денно. Богато наших кольонїстів розпочали вже будову своїх хат та потрібних господарських будинків і з найблизшою весною розпічнеть ся тут живий рух, кива фармерська праця. Місцеве руське товариство під назвою „Рутенїен Нешенал Сівік Асосієйшен“ має вже стейтовий чартер і в недалекім часї возьме ся до будови Руського Народного Дому, що буде стояти на дарованій Компанією землї. Окрім того розпічнеть ся небавом будова церкви і руської школи. Публичні школи аж до Гай Скул включно находять ся в місци. По щож отже тиняти ся десь-там по далеких Вестах, коли тут з малим засобом готівки можна відразу станути на ноги. Користайте, Родимцї, з нагоди і голосіть ся до нашого офісу безпроволочно, бо пізнїйше будете жалувати. В нашім бюрі занимають місця Русини, тож легко Вам довідати ся про ті землї, які ми по дуже дешевій цінї і на дуже легких та корисних услівях продаємо.

Пишіть або зголошуйте ся особисто на отсю адресу:

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,
476—478 DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Streets, PHILADELPHIA, PA.

ЧОМУ ЛЮДИ ЗАДУРМАНЮЮТЬ СЯ?

(Переклад з російської мови).

(Конець).

III.

В сїм однім уся причина розповсюдненя всїх задурманюючих средств і між иншими тютюну, котрий чи не найбільше розповсюднений і шкідливий.

Думаєть ся, що тютюн розвеселює, прояснює думки, притягає до себе лиш як всяка привичка і в ніякім разї не спричинює того ділання заголомшуваня совісти, котре признаєть ся алькоголеви. Та вистарчить лиш уважнїйше вглянути в условини, при котрих появляєть ся особлива потреба курити, щоби переконати ся, що задурманюване тютюном, так само як і алькоголем, ділає на совість, що люди сьвідомо віддають ся сьому одурманеню особливо тодї, коли воно потрібне їм для тої цїли. Коли-б тютюн лиш прояснював мисли і підбадьорував, не було би тої пристрастної (налогової) потреби особливо в звісних, определених випадках, і не говорили-б люди, що вони готові скорше перебути без хлїба ніж без тютюну, тай справдї не ставили-б на першому місци куреня від їжі.

Той кухар, котрий зарізав свою паню, оповідає, що коли він увійшов в спальню панї, різнув її ножем по горлї і вона хрипучи впала і кров люнула потоком, то він оторопів.

„Я не міг дорізати“, — говорив він — „і вийшов із спальнї в гостинну, сїв там і викурив папіроску“.

Лиш задурманившись тютюном, він почув себе в силах вернути ся в спальню, дорізати старушку і розгаздувати ся в її річах.

Очевидно, потреба курити в сю хвилину була викликана в нім не бажанєм прояснити свої мисли, або підбадьорити ся, а необхідністю заголомшити щось, що перешкоджувало йому доконати задуманє діло.

Таку конечну потребу до задурюваня себе тютюном в звісні найприкрійші хвилини, може спостерегти в собі кождий, хто курить.

Пригадую собі час, коли я курив, коли я почував конечну потребу в куреню. Завше було се в такі хвилини, коли менї іменно не хотїлось памятати сього, що я тямив, бажалось забути, не думати. Сиджу я сам один, нїчого не роблю, а знаю, що менї треба почати роботу і не хочеть ся. І я закурюю, тай сиджу собі дальше дармуючи. Обіцяв я комунебудь бути в нього о 5 годинї і засидїв ся в иншому місци. Я пригадую собі, що запізнив ся, але менї не хочеть ся намятати сього, — і я курю. Я роздразнений і говорю до чоловіка неприємне, знаю, що роблю зле і бачу, що треба перестати, але менї хочеть ся пустити поводи свому роздразненю, — я курю і дальше роздратовую ся. Я граю в карти і програю більше від сього, чим то, що я постановив собі, — я курю. Я поставив себе в погане положенє, поступив не добре, промахнув ся, і менї треба се признати собі самому, щоби вийти з сього положеня, але я не хочу бути сьвідомим сього, — я обвиняю инших і курю. Я пишу і не цїлком сим вдоволений, що пишу. Треба кинути, але хочеть ся дописати се, що задумав, — я курю. Я спераюсь і бачу, що ми з противником не розуміємо ся і не можемо зрозуміти один другого, але хочеть ся висказати свої думки, — я продовжаю далї сперечати ся і курю.

Тютюн відріжняєть ся від инших задурманюючих средств, окрім легкости задурманюваня і сим, що здаєть ся бути нешкідливим, тай своєю портативністю, се-б то сим, що є спромога уживати його при перших-лїпших випадках. Не кажучи вже про се, що уживанє опіюм, вина гашишу, сполучене з деякими заходами і приспосібленями, котрі не все є під рукою, тютюн же і паперцї все можна мати при собі. Та коли в людий курець опіюма, або алькоголїк викликують переражене, то чоловік, що курить тютюн, не представляє нїчого осоружного. Тим то тютюну уживаєть ся на кождий случай коли почуваєть ся потреба сього. Хочеш зробити се, що не належало-б, — викуриш папіроску, задурманюєш ся о стілько, тілько треба, щоби зробити се, що не треба було, і знову сьвіжий і можеш ясно говорити й думати. Або почуваєш, що зробив се, що було не слїд робити, і знов папіроска і неприємна сьвідомість зробленого зла, або проступку знищена, і можеш заняти ся чим иншим забуваючи попереднє.

Та не говорячи о тих определених випадках, в котрих кождий курець віддаєть ся куреню, не задля того, щоби задосить учинити своїй привичці і задля „забити часу“, але кидаєть ся як до средства заголомшеня совісти на проступки, котрі мають бути поповнені, або котрі вже зроблені — чи-ж не очевидна ся строго определена зависимість між образом житя людий і їх пристрастю до куреня?

Коли починають курити хлопцї?

Майже завше тодї, коли вони втратять дїточу невинність.

Чому курцї можуть переставати курити, як тільки остановлять ся в більше моральних условинах житя, і знову починають курити, як лиш попадуть в розгульний вир? Чому курять майже всї картярі? Чому із женщин меньше курять тї, що ведуть правильне житє? Чому курять всї ковійницї і божевільні? Привичка привичкою, але очевидно, що куренє є в определеній зависимости від потреби заголомшеня совісти і що воно осягає сю свою цїль.

Спостереженє над сим, до якої степени куренє заголомшує голос совісти, можна зробити майже на кождому курцеви. Кождий курець, віддаючись своїй пристрасти, забуває, або нехтує найперші вимоги товариського житя, котрого він вимагає від инших і котре він заховує у всїх инших случаях доти, поки совість його не заголомшена тютюном. Кождий чоловік нашого середного вихованя признає недопустимим, нелюдяним ділом для свого власного вдоволеня нарушувати спокій і вдоволенє, а тим більше здоровлє инших людий. Нїхто не позволить собі мити кімнату, в котрій сидять люди, галасувати, кричати, напустити холодного, горячого або вонючого воздуха, поповняти проступки, що перешкоджують і шкодять иншим. Але із тисячки курців ні один не буде стїсняти ся сим, щоби напустити нездорового диму в кімнатї, де віддихають воздухом сї, що не курять: женщини і дїти. Коли закурюючі і запитують звичайно у присутних: „Вам приємно?“, — то усї знають, що принято відповісти: „Але-ж прошу“, (не дивлячись на се, що некурцеви не може бути приємно дихати затроєним воздухом і находити вонючі недокурки в шклянках, філїжанках, тарілках, на підсьвічниках, або навіть в попільницях). Та коли би навіть дорослі некурцї зносили тютюн, то дїтям-же, котрих нїхто не дозволяєть ся, ніяк не може бути се приємне і користне. А тим часом люди чесні, людяні у всїх инших відносинах, курять при дїтях, при обідї, в маленьких кімнатах, затроюючи воздух тютюновим димом, не відчуваючи при сїм ні найменшого докору совісти.

Звичайно говорять і я говорив, що куренє помагає умовій роботї. І безсумнївно, що се так, коли дивитись лиш на кількість умової роботи. Чоловікови, що курить і через те перестає строго оцїнювати і зрівноважувати свої думки, здаєть ся, що в нього нараз зродилось богато думок. Але се цїлком не те, що в нього зродилось чимало думок, а лиш се, що він стратив контролю над своїми думками.

Коли чоловік працює, він все почуває в собі дві істоти: одну роботячу, другу оцїнюючу роботу. Чим строгійша оцїнка, тим повільнїйша і лїпша робота, і навідворот. Коли-ж оцїнююча буде знаходити ся під впливом дурмана, то роботи буде більше, але якість її буде гірша.

„Коли я не курю, я не можу писати. Менї не пишеть ся, я починаю і не можу продовжати“, — говорять звичайно. Говорив так і я. Що-ж се значить? А се, що тобі або нема що писати, або се, що ти зараз-же хочеш написати, іще не дозріло в твоїй сьвідомости, а лиш слабо починає представляти ся тобі, і оцїнюючий живущий в тобі критик, не задурманений тютюном, скаже тобі се. Коли-б ти не курив, ти або лишив би розпочате, і зачекав би часу, коли се, про що ти думаєш, виясниль-б ся тобі, або постарав би ся вдумати ся в се, що слабо представляєть ся тобі, обдумав би представляючі суперечности і напружив би усю свою увагу на вияснене собі своєї думки. Але ти закурюєш, сидячий в тобі критик задурманюєть ся і причинка в твоїй праці усуваєть ся: се, що тобі тверезому без куреня казалось безвартним, представляєть ся тепер визначним: се, що здавалось неясним, вже не представляєть ся таким: попередні суперечности ховають ся і ти пишеш дальше і пишеш скоро та богато.

IV.

„Але не вже-ж така мала, малесенька переміна, як легке захмеленє спричинюване умiркованим уживанєм вина і тютюну, може спричинювати які-небудь значні наслідки? Розуміється ся, що коли чоловік накуриєть ся опіюм, гашиша, напиваєть ся вина так, що падає і тратить розум, то наслідки такого задурманеня можуть бути дуже великі. Але се, що чоловік знаходить ся під найлекшим ділашем хмелю або тютюну, ніяк не може мати ніяких значнїйших наслідків“. — звичайно так говорять. Людям здаєть ся, що слабеньке задурманенє, маленьке затемненє совісти не може спричинювати значного впливу. Але думати так — все одно, як би думати, що годинничкови можна пошкодити се, коли ударити ним в камінь, але коли положити в середину його машинерії сьвітлинку, то се не може йому пошкодити.

Адже головна робота, двигаюча цїлим людським житєм, походить не від того, що рушають руками, ногами і людськими спинами — а від сьвідомости. Для того, щоби чоловік зробив що небудь ногами і руками, треба, щоби перше створилась відома зміна в його сьвідомости. Заким чоловік що зробить, то мусить перше подумати про се. І ся зміна в сьвідомости чоловіка визначує всї його будучі вчинки. А зміни сї все бувають маленькі, майже незамітні.

Брюлов*) поправив ученикови малюнок. Ученик, глянувши на змінений малюнок, сказав:

„Ось ледви-ледви доторкнулись до малюнка, а він став цїлком иншим“.

Брюлов відповів:

„Штука лиш там і починаєть ся, де починаєть ся *ледви-ледви*.“

Висказ сей дуже добре дасть ся пристосувати не лиш до малярської штуки але до цїлого житя. Можна сказати, що правдиве житє починаєть ся там, де починаєть ся ледви-ледви, там де творять ся незвичайно малі зміни, котрі дають ся нам ледви відчувати. Правдиве житє творить ся не там, де роблять ся великі вийшні зміни, де переносять ся, з'ударяють ся, бють ся, убивають один другого люди, а воно творить ся лише там, де бувають ся ледви замітні діференціяльні**) зміни.

Правдиве житє Раскольнїкова***) доконувалось не тодї, коли він убивав старушку або її сестру. Убиваючи саму старушку, а особливо її сестру, він не жив справедешним житєм, а робив се, чого не міг не робити: випускав той набій, котрий давно вже був в ньому заложений. Одна старушка убита, а друга ось перед ним, а сокира в нього в руцї.

Справдїшне житє Раскольнїкова творилось не тодї, коли він стрінув сестру старушки, а в той час, коли він ще не убив ні одної старушки, не був в чужій хатї з наміром убити, не мав в руках сокири, не мав в пальтї петлї, на котру вішав її, — в той час, коли він навіть і не думав про старушку, а лежачи в себе на софі, роздумував зовсїм не о старушцї і навіть не о сїм, чи можна або не можна по бажаню одного чоловіка, стерти з лиця землї непотрібного і шкідливого другого чоловіка, а роздумував про се, чи слїд йому жити або не жити в Петербурзї, чи слїд брати грошi у матери та ще про инші питаня, що не дотичили цїлком старушки. Ось тодї то, в тій цїлковито незавсиміій области від житєвої дїяльности, рішались питаня про се, чи убє він старушку, або ні? Питаня сї рішались не тодї, коли він убив одну старушку та стояв з сокирою перед другою, а тодї, коли він не чинив, а лиш думав, коли працювала лиш його сьвідомість і в сьвідомости сїй творились ледви чуткі зміни. І от тодї-то буває незвичайно важна для правильного рішеня повстаючого питаня найбільша ясність мисли і тодї власне шклянка пива, одна викурена папіроска, можуть перешкодити рішеню, можуть заголомшити голос совісти, помогти рішеню питаня в користь низшого сотворіня природи, як се було і з Раскольнїковом.

V.

Люди пють і курять не із за нудьги, або для відради, не тому, що се приємне, а лиш для того, щоби заголомшити в собі совість. І коли се так, то як страшні повинні бути наслідки сього! Подумати, яка-б то в дїйсности була ся будівля, котру будували-б люди не з рівним правилом, після котрого вони вигладжують стїни, не з прямокутником, котрим вони переділюють угли, а з мягким правилом, котре згинало би ся по всїх нерівностях стїни і з прямокутником, котрий пасував би до кождого — і острого і тупого кута.

Адже завдяки задурманюваню себе, те саме дїєть ся в житю. Житє не прямує по совісти, але совість прямує по житю.

Робить ся се в житю одиниць і в житю цїлого людства, що складаєть ся з житя одиниць.

Щоби зрозуміти цїле значінє такого заголомшеня своєї сьвідомости, най кождий чоловік пригадає гарненько своє духове положенє в кождий період свого житя. Кождий чоловік знайде в своїй памяти, що в кождий період його житя стояли перед ним відомі моральні питаня, котрі треба було йому рішити, від чого залежало все добро цїлого його житя. Для порішеня сих питань треба більшого напруженя уваги. Се напруженє представляє працю. В кождій працї, особливо в початку її, є час, коли праця здаєть ся тяжкою мукою і людська слабість підшептує бажанє лишити працю. Фізична, значить тїлесна праця представляєть ся мукою в її початку: ще більшою мукою представляєть ся праця умова. Як каже Лесінг*), люди мають прикмету переставати думати тодї, коли думанє починає представляти трудности, — а я додам: і властиво тодї, коли думанє починає бути плодотворним. Чоловік відчуває, що рішенє стоячих перед ним питань вимагає напруженої, часто тяжкої працї і хочеть ся ухилити ся від сього. Коли-б у нього не було внутрішних способів задурманеня, він не міг би прогнати із своєї сьвідомости стоячих перед ним питань і хотячи не хотячи конче порішив би їх. Але ось чоловік має спосіб проганяти сї питаня завше, коли вони перед ним виринають і уживає того способу. Як лиш стоячі до порішеня питаня починають його мучити, чоловік віддаєть ся сим средствам і спасаєть ся від неспокою, викликуваного лякаючими питанями. Сьвідомість перестає домагати ся порішеня їх і непорішені питаня остають непорішеними аж до слїдуючого проясненя. Але при слїдуючім проясненю повторяєть ся те саме і чоловік місяцями, роками, іноді через цїле житє продовжає стояти перед тими самими моральними питанями, не зробивши й кроку до їх порішеня. А тим часом в порішеню моральних питань є суть цїлого житя.

А чим більше чоловік себе задурманює, там більше він морально нїнащо.

VI.

Страшні для одиниць, як їх нам описують, є наслїдки уживаня опіюм і гашиша. Страшні відомі нам наслїдки уживаня алькоголю у відомих пяниць. Але без порівнаня страшнїйші наслїдки для цїлого загалу від сього, що уважають нешкідливим — умiркованє уживанє горівки, вина, пива і тютюну, котрому віддаєть ся більшість людий, а особливо так звані образовані круги нашого сьвіта. Наслїдки сї будуть там страшнїйші, коли признати се, чого не можна не признати: що руководяча дїяльність загалу — дїяльність полїтична, службова, наукова, лїтературна, артистична, переводить ся в більшій части людьми, котрі знаходять ся в ненормальнім положеню, людьми пяними. Звичайно думаєть ся, що чоловік, котрий, як більшість людий наших з заможнїйших кляс, уживаючи алькогольних напитків при кождій їжі — знаходить ся в той сам час на другий день, коли він працює, в нормальнім і тверезім станї. Та се цїлковита неправда. Бо чоловік не пє, то курить, отже його умове успосібленє не може бути здорове. Щоби сей чоловік, що курить і пє умірковано постійно, привів свій мозок в нормальне положенє, йому треба перебути принайменше тиждень або й більше без уживаня алькоголю і куреня. А се-ж майже нїколи не буває.

Так отже більша часть всього того, що робить ся на нашім сьвітї людьми, котрі правлять другими і поучають других і сими другими людьми, творить ся в нетверезім станї.

І най не уважають сього за жарт, або за пересаду: гидота, а головно безглуздість нашого житя повстає переважно від постійного стану опяніня, в котре приводить себе більшість людий. Хіба-ж се булоб можливе, щоби не пяні люди спокійно робили те все, що робить ся в нашім сьвітї, —почавши від вежі Айфля**) до загальної военної повинности? Без нїякої потреби органiзуєть ся товариство, збирають ся капітали, люди працюють, вираховують, комбінують пляни. Міліони робочих днів, сотнарів зелїза витрачують ся на будову вежі і міліони людий уважають за свій обовязок вилїзти на сю вежу, побути на нїй трохи і злїзти назад; і будова і відвідуванє сеї вежі не викликують в людях иншого бажаня, як тільки таке, щоби в инших містах виставити ще більш високі вежі. Хіба тверезі люди могли-б се робити? Або друге: всї европейські народи ось вже десятки лїт заняті сим, щоби видумати найлїпший спосіб на убиванє людий і навчати убійства всїх молодих людий, що дійшли до повного зросту. Всї знають, що нападів нїяких варварів не може бути, що приготовленя до убійства вимірені християнськими цивілізованими народами один на другого. Всї знають, що се тяжке, болюче, негідне, руйнуюче, неморальне, безбожне і безглузде, — і всї готовлять ся до взаїмного убійства: одні — придумують полїтичні комбінації про се, хто з ким в союзї і кого будуть убивати; — другі начальникуючи над приготовляючими до убійства і третї — підчиняючись против волї, против совісти, против розуму до убійства. Хіба тверезі люди могли-б се робити? Лиш пяні, нїколи не витверезені люди можуть робити сї дїла і жити в сїй страшній противорічности житя і совісти, в котрій не лиш в тім, але і у всїх инших відносинах живуть люди нашого сьвіта.

Нїколи, здаєть ся менї, люди не жили в такій очевидній противорічности між вимогами совісти і поступками.

Людство нашого часу наче зачепилось за щось. Немов є якась внїшна причина, що перешкоджує стати йому в се положенє, котре питоме йому після його сьвідомости. І причина ся, — коли не одна, то головна — се фізичне задурманюванє, в котре алькоголем і тютюном приводить себе величезна більшість людий нашого сьвіта.

Висвободженє від сього страшного зла буде епохою в житю людства і епоха ся здаєть ся наступає. Зло пізнане. Переміна в сьвідомости по відношеню до заживаня задурманюючих средств вже виповнилась, люди зрозуміли страшну шкідливість задурманюваня і починають вказувати на се і ся незамітна переміна в сьвідомости потягне за собою висвободженє людий від уживаня задурманюючих средств. А висвободженє людий від уживаня задурманюючих средств відкриє їм очи на вимоги їх сьвідомости, і вони станут вести своє житє в згоді із совістю.

І здаєть ся, що се вже починаєть ся. І, як завше, починаєть ся з висших кляс тодї, коли вже заражені всї низші.

---

*) Брюлов славний професор петербурської академії штук, учитель і добродій Тараса Шевченка. — *Прим. пер.*

**) „*Діференція*“ зн. ріжниця, діференціяльний зн. на дуже малих ріжницях.

***) Раскольнїков, герой знаменитої повісти „Переступленіє і наказаніє“. (Вина і кара) славного російського письменника Достоєвського. *Прим. перекл.*

*) Лесінг великий нїмецький поет і славний вчений ур. 1729 р. умер 1781. — *Прим пер.*

**) Французький інжінер Айфель вибудував в Парижі на виставу в 1889 р. зелїзну вежу, що висока на 300 метрів. Вежа ся стоїть і доси і є найвисшою будівлею в Европі. — *Пр. пер.*

Головний Уряд „Р. Н. Союза".

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк,
West Ave. & Beech St., Mt. Carmel, Pa.

Предсїдатель:
Дмитро Капітула,
Box 565, McAdoo, Pa.

Місто-предсїдателька:
Марія Білик,
1710 W. 44th St., Chicago, Ill.

Місто-предсїдатель:
Василь Суван,
Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
624 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Стефан Милянович,
193 Grand St., Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко,
Box 156, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Глова,
521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак,
720 Charles St., Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів,
56 Sussex Str., Jersey City, N. J.
Петро Мотало,
1436 W. Erie St., Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович,
11 Chmelnicky St., Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак,
237 Churchil St., McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи":
Осип Стеткевич,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи":
Андрій Савка,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.

Др. В. Сїменович, предсїдатель,
4105 N. Avers Ave., Chicago, Ill.
А. Горбаль, касієр,
135 Main St., Derby, Conn.
Е. Струтинська, секр.,
714 Bickerdike St., Chicago, Ill.
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Д. Андрейко,
147 Broad St., New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський,
W. Pine St., Shamokin, Pa.
Ю. Павчак,
68 N. 8 St., Brooklyn, N. Y.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ПАДОЛИСТ 1913 р.

Член на цїле посмертне платить $1.00, а на половину посмертного 61 цнт.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Віктор Козловський, член від. 16. Вступив до Р. Н. Союза 28-го лютого 1911 р. Походив з села Богдани, ґуб. Вільно, Росія. В наслідок потовченя підчас роботи в майнах, помер дня 15-го жовтня 1913 р.

Федор Матей, член від. 28. Вступив до Р. Н. Союза 27-го листопада 1909 р. Походив з села Щавне, пов. Сянок, Галичина. В наслїдок потовченя підчас роботи в майнах, помер дня 12-го серпня 1913 р.

Теодор Лепак, член від. 41. Вступив до Р. Н. Союза 21-го падолиста 1911 р. Походив з села Вапенне, пов. Горлиці, Галичина. Помер на запалене кишок дня 13-го вересня 1913 р.

Ігнатий Горкас, член від. 55. Вступив до Р. Н. Союза 17-го червня 1912 р. Походив з села Полонї, пов. Сянок, Галичина. В наслідок потовченя треном підчас роботи, помер дня 18-го вересня 1913 р.

Клим Журав, член від. 104. Вступив до Р. Н. Союза 19-го серпня 1903 р. Походив з села Прислїп, пов. Горлиці, Галичина. Помер на сухоти дня 13-го вересня 1913 р.

Андрій Ґруджінський, член від. 109. Вступив до Р. Н. Союза 25-го серпня 1913 р. Походив з села Кемілї, ґуб. Вільно, Росія. В наслїдок потовченя підчас роботи в майнах, помер дня 10-го вересня 1913 р.

Андрій Маскаль, член від. 121. Вступив до Р. Н. Союза 22-го листопада 1906 р. Походив з села Кіста, стол. Земплинська, Угорщина. Помер на сухоти дня 19-го серпня 1913 р.

Федор Токарчик, член від. 159. Вступив до Р. Н. Союза 18-го січня 1912 р. Походив з села Телещиця Сянна, пов. Лїско, Галичина. Помер на сухоти дня 23-го серпня 1913 р.

Кароль Гуменюк, член від. 271. Вступив до Р. Н. Союза 25-го серпня 1913 р. Походив з села Кошляки, пов. Збараж, Галичина. Випадково застрілений дня 12-го жовтня 1913 р.

В. І. П.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подає ся до загального відома, що відділ 163 Р. Н. Союза в Шікаґо, Ілл., зістав з днем 31-го жовтня 1913 р., згідно з § 153 статута Р. Н. Союза в Америці, виключений з нашої орґанізації.

Дано в Макаду, Па. дня 31-го жовтня 1913 р.
Дм. Капітула, гол. предс. Р. Н. Союза,
Мих. Угорчак, гол. рек. секр. Р. Н. Союза.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ДЕРРИ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 227, повідомляє своїх членів, що на трикварталььнім мітінґу, який відбув ся дня 19-го жовтня с. р., вибрано слїдуючий уряд: С. Бурек, предс.; М. Філовят, заст. предс.; В. Баран, секр.; Д. Савчишин, з. секр.; Ю. Майор, кас.; А. Клим, заст. кас.; І. Шафран, надзиратель хорих; Н. Курчак, дїточий опікун; М. Савіцький, хорунжий; С. Кузємчак, дверник. Ухвалено, що член, який залягає з вкладками за 2 місяцї, буде викреслений з Братства і з Р. Н. Союза. Всї письма і моней ордери просимо пересилати на низше подану адресу секретаря Братства. — В. Баран, секр., P. O. Box 356, Derry, Pa.

БРУКЛИН, Н. Й. Отсим повідомляє ся всїх членів Тов. „Просьвіта, від. 372, в Бруклинї, що місячні збори відбудуть ся дня 8-го падолиста с. р. точно о годинї пів до 8-ої вечером, під ч. 355 Бушвік Аве. кор. Сіґел Стр. Також подаєм до загальної відомости, що будемо принимати нових членів в місяцях: падолистї, грудни і січни до товариства без оплати вступного а до Р. Н. Союза після статута. — С. Бемко, предс.; А. Литвин, кас.; І. Шиманський, секр.

ДОНОРА, ПА. Бр. сьв. Димитрія, від. 157, повідомляє всїх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 23-го падолиста с. р. точно о год. 1-ій пополудни в галї під церквою. На сїм мітінґу контрольна комісія здасть касове справоздане а відтак відбуде ся вибір нового уряду на рік 1914. На мітінґу будемо принимати нових членів за оплатою половини вступного а до Р. Н. Союза після статута. Член, який неоправдано не явить ся на мітінґу, заплатить статутом означену кару. — Г. Вільо, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Тисьмениця", від. 144, повідомляє всїх своїх членів, що товариський мітінґ відбуде ся дня 9-го падолиста 1913 р. о год. пів до 8-ої вечером. Понеже суть важні справи до полагоди, тому кождий член мусить явити ся. Довгуючим членам пригадує ся, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані в членьских правах товариства і Р. Н. Союза. — Ю. Сосновський, предс.; М. Шабаґа, касієр; А. Зубрицький, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Бр. сьв. О. Николая, від. 68, повідомляє своїх членів, що братський мітінґ відбуде ся дня 16-го падолиста с. р. о год. 1-ій пополудни в гали під словеньским костелом на розї 5-ої улицї і Вальнут Стр. Взиває ся всїх членів, щоби точно явили ся на мітінґу. — П. Бойко, предс.; Березовець, секр.

ПІТСБУРГ, ПА. Повідомляю членів Братства сьв. О. Николая від. 53, що братський мітінґ відбуде ся дня 9-го падолиста с. р. о год. 3-ій пополудни. Є дуже важні справи до полагоди, тому кождий член має явити ся на мітінґу. — А. Гальчак, радний Р. Н. С.

ПОДЯКА.

Управі Р. Н. Союза, та Братству від. 129 в Сайксвіл, Па., в тій дорозї складаю сердечну подяку за точне і скоре виплачене менї запомоги в квотї $450.00, з причини смерти мого мужа, бл. п. Івана Евчича. Дай Боже, щоби наші руські Братства, які мають так благородну, гуманїтарну цїль, щоби помагати своїм членам в хвилях нещастя, і наша широ-народна орґанїзація Р. Н. Союз, як найкрасше розвивали ся для добра руського народа в Америцї.

Олена Евчич, вдова.

ТЕАТРАЛЬНЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ І БАЛЬ

уряджує
Тов. „Запорожська Січ", від. 155 Р. Н. Союза в Перт Амбой, Н. Дж.
З ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 10-го ПАДОЛИСТА 1913 р.
в Pulasky Hall, 752 State St., Perth Amboy, N. J.
Початок о год. 7.30 вечер.

Дохід призначений на народний прапор Товариства.

На се представлене і Баль запрошуєсь сердечно усїх місцевих і позамісцевих Русинів.

За добру забаву ручить
КОМІТЕТ.

ПОЗІР! РОДИМЦЇ! ПОЗІР!

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює
Руське Укр. Товариство Богдана Хмельницького, від. 22 Р. Н. С. з Ґрінпойнт
В СУБОТУ, ДНЯ 15. ПАДОЛИСТА С. Р.
в Dewey Hall, 76 North 6th St, Brooklyn, N. Y.
Початок о год. 7.30 вечером.
Вступ від особи 25 цнт.

На бали буде грати перворядна музика.

На сей Баль запрошуємо всїх місцевих і позамісцевих Русинів-Українцїв. На бали буде приниматн ся нових членів до Товариства без вступного, а до Р. Н. Союза після статутів.

За добру забаву ручить
КОМІТЕТ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

ПАРОХІЯ Ансонїйська потребує учителя, котрого обовязком буде учити дїтий 2 години денно. Першеньство мають ті, котрі учили вже дїтий. Посада ся надаєсь для людий що хотять самі образувати ся, позаяк наука дїтий відбуваєсь вечерами. Зголошувати ся на адресу: Rev. M. Danilovich, 11 May (Chmelnytsky) St., Ansonia, Conn.

ІСПИТОВАНИЙ дякоучитель глядає зараз посади. Уміє учити і провадити хор, уряджувати представленя і дуже добре учить дїтий. Ласкаві зголошеня до: John Czernecky, 616 Maple Ave., Johnstown, Pa.

ПОДАЮ до відома інтересованим, що моя теперішна адреса звучить: Nykola Wysoczanski, P. O. Box 526, Butler, Pa.

Де є **АНДРІЙ ЖЕЛЄНЯК**, з села Ранске, повіт Лїско, Галичина. Глядає його Іван Яворницький з Студеного, в дуже важнїй справі. Мав робити в Аллеґені, Па. Хто донесе про него і подасть його точну адресу, дістане нагороду. Донести на адресу: John Yawornycky, Box 156, Ramey, Pa.

ВДОВЕЦЬ, в середнім віцї, заможний, радби одружитись з бездїтною вдовою або старшою дївчиною і доброю господинею дому. Вигідне житє запевнене. Просить ся звернути з довірєм на понизшу адресу, надсилаючи свою фотографію. — Адреса: Zenych, Box 44, Jersey City, N. J.

СПИС І ЦІННИК КНИЖОК, КОТРІ МОЖНА ДІСТАТИ В ДРУКАРНІ "СВОБОДИ".

*Американець, веселий образ з житя народу зі [illegible], в трох діях. — Ціна .... 15 цнт.

Америка. — Збірка віршів. — Зміст: Америка. [illegible]. Галицьким панам у альбом. До [illegible]. Пиволика. Се що такого є? В Пенсильванії. Два образки. Одна лиш калина. Я хочу додому. Купить мази. Прощане з краєм. Слава Пророка. Поет і Муза. Будучність руського робітника. Вітер по поли. Ой в мене квіточки [illegible]. — Ціна .... 15 цнт.

[illegible] читай. — Ціна............ 30 цнт.

Весела книжочка з 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людей. Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна .... 35 цнт.

В старім і новім краю. — Образ з сучасного житя в 4-ох відслонах. Дуже весела штука для аматорських театрів. — При кінци сеї книжки находить ся сьмішне оповідане „Стад[illegible]". — Ціна .... 25 цнт.

*Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітей. — Ціна .... 10 цнт.

*Доля галицької сироти. — Ціна .... 5 цнт.

Дещо про звірята, ростини, каміне і скали. — В сій книжці находить ся около 200 цікавих образків звірят, птахів і риб з докладним описом, як вони жиють. — Ціна ...... 30 цнт.

Дещо про права і суди в Злуч. Державах, з особливим [illegible] стейгі Пенсильвенії. — Ціна 10 цнт.

Дорога до сьвідомости: Капітал і праця. — Ціна .... 10 цнт.

Дорога до сьвідомости: Борба клас і длячого робітники орґанізують ся. — Ціна 10 цнт.

Емігранти. — Дуже веселі пригоди з житя емігрантів. — Ціна .... 15 цнт.

З того ся насьміваують, з того люди бувають. — Посол Петришин. — Модний адвокат. Збірка оповідань. — Ціна .... 10 цнт.

За сестрою. — Є се найгарнійше оповідане з козацької старини, сучасного письменника Андрія Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Ціна .... 35 цнт.

З рідних нив. — Зміст: Вся людська твар з [illegible] прийде (вірш). Чого нам дійсно потрібно. Не плоти ради, не плоди (вірш). Найбільший духовий поет (Данте Аліґієрі). Михайло Петрович Старицький, батько українського театру і визначний український поет. Як будуть іти шапи? Ангел та пустельник (оповідане). Дещо цікавого із природи і науки. Зі сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.

*Житє і Твори Івана Франка. — Ціна 10 цнт.

Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах. — Дуже цікава розправа про відносини праці і житя в Америці. — Ціна .. 15 цнт.

Журавлі. — Зміст: Журавлі (вірш). Забутник (оповідане). Новітні гайдамаки (вірш). Пісні про Канаду. Найлот Бют, оповідане про судьбу молодого робітника-еміґранта. Звідки бере ся тепло. — Ціна .... 15 цнт.

*[illegible] язик, індіянська казка. Невдалий линч, оповідане. — Ціна .... 15 цнт.

Зуб за зуб (оповідане). — Бом (з каліфорнійського житя). Судьба сьвітів. Назва „Русини". — Ціна .... 10 цнт.

*Казки за циганів. — Ціна .... 10 цнт.

Казки про жидів. — Зміст: як Іван жидів мудрував. Бандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на гриби, а відтак у ставі потопив. Мужик з жидом в спілці. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина праворав. — Ціна .... 15 цнт.

Книжочка рахункова. — Дуже практична книжочка до обчислюваня всяких рахунків; вона є пожиточна так для бизнесменів як і для робітників. З додатком деяких цікавих відомостий. — Ціна .... 30 цнт.

Коротка історія Руси до зруйнованя Січи. Містить богато образків руських князів і гетьманів. — Ціна .... 10 цнт.

Марія. — Зміст: Марія (уривок з поеми Т. Ш.). На чужині (вірш). Скором (оповідане). Рік 1903-ий в старім краю. Людоїдство в Конґо. Клопоти кума Софрона (вірш). — Ціна 10 цт.

Многострадальний народ. (Огляд історії українського народу). — Ціна .... 20 цнт.

Народний рух австро-угорських Руснів. — Ціна .... 20 цнт.

Напад на Січ. — Ціна .... 5 цнт.

*Оповідане про Алї Бабу і сорок розбійників. Арабська казка. — Ціна .... 20 цнт.

О підземних скарбах. — Природнича розвідка про всякі мінерали находячі ся в землї і як витворюють ся з них річи необхідні в житю людий. — Ціна .... 25 цнт.

Оповіданя про заздрих Богів. — Ціна 10 цнт.

*Під прапором свободи. Вибір патріотичних декламацій. — Ціна .... 30 цнт.

*Пісні про Канаду і Австрію. Пригоди з житя еміґрантів, писані віршом. — Ціна 40 цнт.

*Пісні під нотами, друковані на почтових картках. Серія складаєсь з 12 ріжнородних пісень. 1) „Думи мої", слова Шевченка, сольо. 2) „Гей по синьому морю хвиля грає", Паруб. хор. 3) „За Немань іду", дует. 4) „Ой мати, мати, москаль в хаті", сольо. 5) „Кохав мене батько", сольо. 6) „Повій вітре на Вкраїну", сольо. 7) „За тучами, за хмарами", дует. 8) „Заручена та Одарка", жін. хор. 9) „Ой я нещасний, що маю діяти", сольо. 10) „Докиж мені журити ся", сольо. 11) „Я циганка, пишний квіт", сольо. 12) „Ой ти Боже милосердний", мішаний хор. — Ціна за цілу серію (12 пісень) .... 35 цнт.

Принц і нуждар. Дуже занимаюче оповідане славного американського писателя Марка Твейна в перекладі В. Держируки. — Ціна 50 цнт.

Покуса. — Зміст: Покуса (оповідане). З практичної школи (оповід.). Я тут голова (оповід.). Пісня про Канаду. 11.000 метрів над землею. Руському серцю (вірш). Вік людий, зьвірять і ростин. — Ціна .... 10 цнт.

*Промови, декламації і желаня на хрестинах, заручинах і весїлю для кумів, старостів і дружбів. — Ціна ....10 цнт.

Про кінець сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.

Про нутро землї (з 22 образками). — Розкази про будову землї і її передпотопові здобутки. — Ціна .... 25 цнт.

Руський штукар. 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть І. Забави фізичні і хемічні. Часть II. Штуки з картами. Часть III. Штуки рахункові. Часть IV. Штуки жартібливі. — Ціна .... 50 цнт.

Рицар і смерть. — Ціна .... 5 цнт.

Розмова Поляка з Русином. — Дуже веселий вірш, в котрім Русин висьміває польську пиху. — Ціна .... 10 цнт.

Релїґійні віровання старинних народів. — Зміст: Релїґія Єгиптян. Релїґія Халдейців. Первісна релїґія Індусів. Ісповідники релїґії Брама. Релїґія Будди. Релїґія Перзів. Релїґія Жидів. Релїґія Греків. Релїґія Римлян.—Ціна 20 цт.

*Русько-анґлїйський тлумач, з котрого можна дуже скоро навчитись анґлїйської мови. — Сторін 256, тверда оправа. — Ціна .. 60 цнт.

Слово ч. 5. — Зміст: Блаженний чоловік (з Псалтира). З книги приповісток Соломона. Чи буде що з наших дітий? Громадське житє Італійців в Ню Йорку. Штука і архітектура на виставі в Ст. Луїс, Мо. Дві левади (оповідане). Дещо цікавого. Зі сьвіта.—Ціна 15 цнт.

Слово ч. 6. — Зміст: Спочив мій дух... (вірш). Спокій душі. Не вносить ся серце вже мов (вірш). Потреба літератури. Народні школи в Пенсильвенії. Дорога любови, то Божа дорога. Зі сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.

Смерть. — Зміст: Смерть (фантазія). На провесні у ранці (вірш). Війт (оповідане). Пісня Канадийська. Внутрішний устрій козаччини. Огонь (наукова розвідка). — Ціна 15 цнт.

Степові люди. — Оповідане з житя в донських степах. — Ціна .... 15 цнт.

Страшна пімста. — Оповідане М. Гоголя з козацьких часів (з многими образками). — Ціна .... 20 цнт.

Страйк. — Сценїчний образ в трох діях з житя хлїборобів в Галичинї. (Штука для аматорських театрів). — Ціна .... 20 цнт.

Стріляй на смерть! — Робітнича драма в 1-ій дії. (Для аматорських театрів). — Ціна 15 цт.

Товариска ворожка, для веселої розривки в кружку знакомих. — Зміст: Ворожене будучности для женщин. Ворожене будучности для мущин. — Ціна .... 15 цнт.

*Хлопська доля. — Ціна .... 5 цнт.

Хто з чого жиє? (Розвідка на тлї економічнім). — „Земля Рече" — Ціна ...... 15 цнт

Через нордон. (Цікаві розкази еміґранта). Еміґрант (вірш). — Ціна .... 15 цнт.

Як мужик ходив до царя правди шукати (оповідане). З гір (вірш). За землю (оповідане). Сьвіт без Аллага (арабська байка). Як вояк пімстив ся на цареви (казка). — Ціна 15 цнт.

Які то є люди на земли? (з 22 образками і 2 мапами). Дуже цікава розвідка про всі раси людий і їх житє. — Ціна .... 50 цнт.

МОЛИТВЕННИКИ І КНИЖКИ БОГОСЛУЖЕБНІ ТА РЕЛЇҐІЙНІ.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя, звичайна оправа	1.00
Бог Надежда Моя, кістяна оправа	2.00
Бог Радость Моя, кістяна оправа	1.40
Віночок, для молодїжи, звич. оправа	28
Дорога до неба, кістяна оправа	1.00
Дорога до неба, скіряна оправа	90
Дорога до неба, малий, звич. оправа	32
Друг Души, кістяна оправа	1.30
Друг Души, малий, звич. оправа	50
Зборник Богомолений, звич. оправа	80
Горі імієм серця, скіряна оправа	1.10
Горі імієм серця, звич. оправа	34
Хлїб Души, кістяна оправа	1.80
Молитвослов для католицьких лиць	1.20
Помилуй нас Боже, для молодїжи, скіряна оправа	80
Помилуй нас Боже, звич. оправа	50
Коляди	15
Збірник найкрасших пісень церковних ...	10
Ангельський хор, збірник народ.-церков пісень під ноти ч. І.	25
Ангельський хор, часть II.	5

ДРУКИ:

Книжочки платничі для вписуваня місячних вплат членів до Братств і Товариств, 50 штук	3.50
Метрики хрещеня, шлюбу і смерти, штука	3
Поминник за померших	10
Листові папери. Листи з вінєтою Т. Шевченка, М. Лисенка, Ів. Франка, Богдана Хмельницького, М. Драгоманова за штуку	2
Книжка для опікунів хорих	1.00
Сьвідоцтва лїкарські для хорих членів Бр. і Товариств	3

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ.

Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Єсли хто замовляє книжки на меншу суму, то належитість може присилати почтовими марками, а при більших замовленях належить посилати гроші через почтовий або експресовий мони-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовлюваню книжок посилати 10 центів на реджістер, бо трафляєсь часто, що хтось другий з крайнів забере їм книжки з почти.

Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить присилати наперед, бо американська почта не приймає посилок за послїплатою. Для тих, що хотять занимати ся продажею книжок, даємо значний опуст.

Замовленя належить висилати на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

— 90 —

— Але-ж ви на тій спекуляції з лісом зробили би за пару літ добрий маєток.

— Се ще не таке певне, як вам здаєть ся, пане Ваґман. А за тих пару літ богато дечого може стати ся.

— Га, як собі знаєте. Але я би щиро радив.

— Дуже вам вдячний, — мовив Евгеній, — але не можу скористати з вашої ради. З буркотинськими селянами ще буду говорити.

— Але спішіть ся, бо у мене наклюнують ся добрий купець на ті папери.

— Ой, підождіть троха з продажею.

— Не можу довго ждати. Знаєте, мені хотіло ся заховати в секреті те, що ті папери у мене. А тимчасом пан маршалок відкись про се довідав ся. Се мені дуже неприємно.

— Можете бути певні, що від мене не довідав ся, — горячо кинув ся Евгеній.

— О, я й не думав на пана мецената. Я добре знаю пана мецената. Я вже догадую ся... Тут троха моєї власної вини. Я трактував з одним львівським банкиром про купно тих паперів, а сей мусів пустити се далі. Досить того, що тепер мені хотілось би як найшвидше позбути ся тих паперів із дому. Знають пан меценас, пан маршалок сам особисто заходив до мене в тій справі. Просив не

— 91 —

продавати його паперів і не робити йому екзекуції до жнива, а в великім пості він усе заплатить.

— А відки гроші візьме?

— Ха, ха, ха! — засьміяв ся Ваґман. — Я зразу також заходив у голову, але потому довідав ся. Знають пан меценас, тут при виділі повітовім є каса — —

— Дві каси, — поправив Евгеній.

— Ну, що там дві! Одна вічно порожна, на те й зоветь ся панська. А друга хлопська. Отсю касу пан маршалок хоче взяти зовсім у свої руки, перемінити на панську, взяти з неї всі гроші і сплатити мої папери.

Евгеній чув досі про реформу хлопської каси, але не так докладно, як тепер. Він чув, що справа приготовуєть ся в раді повітовій, а виділом повітовим уже майже ухвалена. Аж тепер йому стало ясно, що се за реформа і він постановив собі не тратячи часу перегородити премудрий плян пана маршалка. Він устав даючи Ваґманови знак, що їх розмова скінчена. Ваґман устав також.

— То пан меценас стоять при своїм? Не хочуть купувати Буркотина?

— Не можу, пане Ваґман. Я бідний чоловік.

— То байка.

— Ні, не байка. І хочу помагати бідним.

— 94 —

— Прийдуть, прийдуть, — додав журливо о. Зварич.

— Чудово! Чудово! Се найголовнійше.

— Не знаю, чи найголовнійше, — ще сумнійше мовив о. Зварич.

— Хиба вам здаєть ся, що ні? — живо запитав Евгеній.

— Я думаю: лекше стягнути купи народа, а труднійше їм сказати щось мудрого, повчити їх...

— Даруйте, отче добродію, але се по троха, здаєть ся мені, ваша помилка. Власне я бою ся, що дехто з нас інтеліґентів буде мати претенсію і охоту занадто богато повчати, моралізувати зібраних. Чисте непорозуміне. Віче, то не школа. А коли вже справді комусь на нім треба вчити ся, то не тій зібраній масі, але нам, інтеліґентам, референтам.

— Так! — трохи ображено скрикнули оба панотці. — Ну, в такім разі я не розумію, по що нам задавати собі праці з рефератами, — додав о. Семенович.

— Прошу, отче добродію, прошу не гнівати ся, а зрозуміти мій погляд. Віче повинно справді бути школою взаїмного обучуваня для народа і для інтеліґенції, але в якім розумінню? Се треба собі добре уяснити, щоб не робити помилок. Ми,

— 95 —

інтеліґенти, повинні вказати народови законні форми, розвязати йому язик і старати ся пізнати його потреби, його кривди і болячки, його спосіб думаня.

— Але ми се все знаємо, дуже добре знаємо! — скрикнули знов хором оба панотці. — Се може бути цікаве для вас міщухів, але не для нас.

Евгеній усьміхнув ся. Він мав у памяти не мало доказів на те, як наші сільські проводирі вміли не бачити і не розуміти маси фактів селянського житя, що діяли ся перед їх очима. Але при те він мовив лагідно:

— А хоч би тільки й для нас — нехай і так! Та я певний, що вже перше віче виявить і вам не одну несподіванку. А може й ні — ну, та не в тім річ. Але-ж не думайте, щоб ви на такім вічу могли вдіяти щось поученями та проповідями. Народ жде від віча і має право ждати чогось зовсім иншого. Для народа се має бути школа політики, політичного житя.

— Ага, все таки школа! — радісно підхопив о. Семенович.

— А школа політичного житя, то так як школа плаваня. Стоячи на березі і слухаючи теоретичних викладів і умієнь, що ніхто на сьвіті плавати не навчив ся. Тут перша річ — власна